

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG, D.D. 21 maart 2023

Vergaderzaal 3

4. Raadsinformatiebrief over Initiatiefvoorstel Eerste Dordtse Burgerberaad - Raadsinformatiebrief

Voorzitter: De heer Portier
Commissiegriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van Ballegooijen (VVD)
Mevr. Doeze Jager (CDA)
Dhr. De Feijter (CU/SGP)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Van Leeuwen (FvD)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. Schilt (PvdA)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Vol-van der Holst (Partij voor de Dieren)
Dhr. De Vries (VSP)

Insprekers: dhr. Klein, dhr. Van Herwijnen. Dhr. Witkamp

Portefeuillehouders: wethouder T. de Jonge

De voorzitter: Goed. We gaan het vandaag hebben over het initiatiefvoorstel voor een Eerste Dordtse Burgerberaad afkomstig van de ChristenUnie/SGP. We hebben ook een aantal insprekers of een inspreker van het klimaat. Wat ik voor wil stellen is dat we nadat we ons straks allemaal even voorgesteld hebben, dat de drie sprekers aan bod komen, de insprekers, de indieners van het voorstel en vervolgens even kort de wethouder, want de ambtenaar die hiervoor gaan verhinderd te zijn. Ik wil verzoeken aan de commissieleden om de vragen tot daarna te bewaren. Daar krijgt iedereen ruim de gelegenheid om vragen te stellen. Geef dan wel aan wie de vraag gesteld wordt. Nou, daarna worden die weer beantwoord et cetera. Dan ga ik nu even het voorstelrondje doen zodat we ook voor het verslag weten wie er allemaal aanwezig zijn, en dan begin ik aan mijn linkerhand. Ik ben Ronald Portier uw voorzitter, inwoner van deze stad en burger. En even een kleine correctie: na de insprekers volgt een rondje vragen want daarna gaan de insprekers op de tribune, en daarna doen we het zo van de woordvoerders, de indieners van het voorstel, de expert en dan et cetera. Dus dan wil ik nu de insprekers het woord geven. En u heeft vijf minuten. Die gaan nu in.

De heer Van Herwijnen: Dan moet ik snel zijn, maar volgens mij gaat dat best wel goed. Wij omarmen het voorstel dat voorligt. Wij denken dat daarmee het democratisch proces wordt versterkt, en wij denken ook dat het heel goed aansluit op ons eigen voorstel. Wij hebben een voorstel middels een brief gedaan, dat gaan we in ieder geval nu ombouwen tot een tot een burgerinitiatiefvoorstel. En wij denken dat ons voorstel een goede exercitie is om te bezien of zo'n Burgerberaad of dat goed werkt. Dat is natuurlijk altijd de vraag: gaat het goed werken? Maar dat weet je alleen als je eraan begint. En we denken ook als je eraan begint dat je in ieder geval duidelijk moet zijn over de voorwaarden waaronder de kaders, et cetera, en je zult het t.z.t. ook moeten evalueren. Wij denken zelfs ... Wij stellen een Burgerberaadklimaat voor omdat wij dat eigenlijk het meest prangende maatschappelijke vraagstuk vinden. Maar we denken in ieder geval dat zo'n Burgerberaad kan ook op langere termijn de democratie versterken. Dus je zou na evaluatie ... Zo'n evaluatie moet helpen om te bekijken of het een instrument is dat je vaker zou moeten inzetten.

De heer Klein: Hear, hear! Nou ja, ik zou eraan toe wil voegen, er zijn natuurlijk heel veel gemeentes die inmiddels allerlei Burgerberaden uitvoeren, en ik denk dat als je daar ook je rol in wil spelen, dat je ook adviezen wil kunnen geven of hoe het nu wel werkt en niet werkt. Ja, dan moet je zelf ook het experiment aan gaan. En hoe eerder hoe beter, wat dat betreft. En we zijn niet heel vroeg, denk ik. Ja, wat betreft klimaat kan je misschien denken ook van nou, dat is al zo vaak gedaan in zover gemeentes, misschien hoeft dat niet meer in Dordrecht. Maar ik denk dat het sowieso waarde heeft dat je eigen burgers er ook een keer over uitspreken. Je kan ook erover nadenken, maar de oplossingen die zijn toch bekend? Maar dan toch, je hebt toch je eigen smaak in Dordrecht, je hebt je eigen eiland, je hebt je eigen uitdagingen. En ik denk dat dat bijvoorbeeld ook heel interessant is om te kijken hoe groot is de broek die je aantrekt als Dordrecht? Wat wil je nog allemaal klimaatneutraal binnen het eiland, en wat waarvan zeg je van: nou, we zijn dichtbevolkt of minder dichtbevolkt, en we moeten het op een andere manier oplossen? In ieder geval, het blijft een complex vraagstuk en ik denk dat Dordrecht daar gewoon ook aan moet experimenteren. We hebben toevallig één van de meest innovatieve milieueducatiecentra van Nederland met Weizigt NMC. Nou, dan past dit daar ook bij.

De voorzitter: Ze waren bijna al klaar?

De heer Klein: Ik geloof het wel.

De voorzitter: Dat is keurig binnen de tijd, u had zelfs nog wat over, maar zijn er misschien nog meer tijd voor vragen. Wie heeft er een vraag aan de heren insprekers? Ik zie daar de heer Van Leeuwen, gaat uw gang.

De heer Van Leeuwen: Ja, aan die mijnheer aan de rechterkant. Ik ben de naam even vergeten. Van Herwijnen. U zegt van - ik heb er zelf ook thuis over na zitten denken - een Burgerberaad werkt of werkt niet. Wat is het belangrijkste afbreukrisico? Wat is eigenlijk het belangrijkste waardoor het wel gaat werken, de belangrijkste dingen in uw mening?

De heer Van Herwijnen: Naar mijn mening moet voor de burgers wel iets te beslissen zijn. Dus ik denk dat je het voorstel ... Nou, je hebt de vraag gezien uit ons stuk, wij denken dat je dit niet al te zeer moet inperken.

Je kunt natuurlijk opdelen in deelvraagstukken. En wij denken dat dat hartstikke zinvol is, want anders is het inderdaad ook een grote vraag. Overigens is het een vraag die honderd procent aansluit bij de ambitie van deze gemeente. Maar burgers, deelnemers moeten zich in ieder geval serieus genomen voelen en ook het idee hebben dat ze kunnen meebeslissen.

De heer Van Leeuwen: Ja, misschien even in het verlengende daarvan als het mag?

De voorzitter: Het mag.

De heer Van Leeuwen: Misschien een open deur of zo, maar hoe kijkt u naar de rol van de voorzitter van zo'n commissie? Hoe kijkt u ernaar?

De heer Van Herwijnen: Nou, ik denk dat zo'n burgerinitiatief, dat moet je goed faciliteren, en in ieder geval via een neutrale organisatie die niet met welke politieke partij verbonden is, en ook ervoor zorgt dat iedere aanwezige aan bod komt. Ik denk dat dat al heel belangrijk is dat je dat je dat je in ieder geval een neutrale voorzitter hebt en in die het proces in ieder geval heel goed bewaakt. Dat lijkt me al een hele belangrijke voorwaarde.

De voorzitter: Zijn er meer vragen? Ik zie de heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk een vraag aan beide, want mijn vraag die bestaat uit twee stukken en dat is dus ook bij de heren genoemd. De evaluatie is nodig, zei u. Waar denkt u dan aan? Dat is één. En u gaf aan dat er in diverse gemeentes dit al is. Kunt u daar een voorbeeld van geven, en wat eventueel ook geëvalueerd is?

De heer Klein: Nou, de gemeente Utrecht, de gemeente Rheden. Weet je nog wat uit je hoofd?

De heer Van Herwijnen: In ieder geval Amsterdam is een mini- Burgerberaad geweest. Ja, er zijn er dertig geweest.

De heer Klein: Zuid-Holland.

De heer Van Herwijnen: Ja, zijn bezig.

De heer Klein: En we hebben hier ook een Bureau Burgerberaad, die kan vast nog wat aanvullen. Dus er is een hele lijst. Ik heb ze ook allemaal gedownload, de verslagen die ik kon vinden en ook gekeken bijvoorbeeld naar wat de vraagstellingen waren bij die burgerberaden en dat vergeleken met onze eigen. En dan is onze eigen vraagstelling in verhouding daarmee, eigenlijk zelfs nog eerder aan de specifieke kant dan aan de algemene kant. maar we hebben dan niet met Bureau Burgerberaad gesproken maar met de G1000. En wat zij aangaven was ook al zou je het heel specifiek stellen, wat je dan waarschijnlijk toch krijgt in het proces, is dat mensen gaan vragen: ja, maar waarom is dit nu eigenlijk de vraag? En dan vanuit een heel specifieke vraag wordt hij dan toch veralgemeniseerd, dus dat dat hoeft op zich geen probleem te zijn.

De voorzitter: Lijkt mij duidelijk. Ik zag de heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ja voorzitter, dank u wel. Bedankt voor het inspreken. Ik heb een praktische vraag. Kijk, zo'n Burgerberaad, dat is een met heel mooi, nobel instrument, juist in een tijd waarin we leven om burgers nog meer te betrekken bij het besluitvormingsproces. Wat is uw mening als het gaat om bijvoorbeeld bij de uitslag van een Burgerberaad, er zullen altijd wel mensen zijn die net even een andere mening hebben, hoe denkt u of zouden wij vanuit de gemeente dat moeten faciliteren dat juist ook dat geluid gehoord wordt in het besluitvormingsproces?

De heer Van Herwijnen: Ja, dat dat is een hele belangrijke denk ik eerlijk gezegd, en ja je hebt verschillende sporen die je die je kunt aanlopen. Ik weet dat van het Bureau Burgerberaad stelt voor om bijvoorbeeld er is sprake van een gewogen loting, en vervolgens ga je kijken wat heeft dat nu exact opgeleverd, en is die uitkomst voldoende representatief voor de gemeente? En ja, dan kan het zijn dat je nog een tweede ronde inlast als je tot de conclusie komt dat de mensen die gereageerd hebben dat die onvoldoende de gemeente representeren. Wij hebben gesproken met G1000, ook een organisatie die burgerberaden faciliteert, en die stelt zich op het standpunt van dat zo'n ronde, één ronde wel voldoende is, omdat die mensen die reageren die zijn echt eager om mee te doen in het Burgerberaad, en ze zijn in staat om ook de mening van andere burgers te representeren. Nou, wij zijn er zelf eerlijk gezegd ook nog niet over uit, we zijn er nog volop in discussie. Maar ja, dat is in ieder geval heel relevant. Ik weet niet of ik daarmee uw vraag goed beantwoord.

De voorzitter: Ik had nog twee vragen als het kan, want daarna moeten we ook weer door, denk ik.

De heer Klein: Mag ik nog iets toevoegen? Wat ook een rol speelt is dat je van tevoren ook afspreekt richting dat Burgerberaad: wat is jullie mandaat eigenlijk? En bijvoorbeeld kan je het erover hebben van we gaan pas dingen in het, wat dan de G1000 noemt het burgerbesluit, vastleggen als er minstens 70 procent het ermee eens is, bijvoorbeeld, dus dat het niet op één of twee mensen die toevallig ja of nee stemmen aankomt, want dan heb je toevallig een beetje rare loting en dan zit je dan vast. En we kennen allemaal Brexit – ik ben half Engels – pijnlijk, dat willen we niet. Dus en als je dat mandaat duidelijk maakt, dan nog ... Kijk, de wereld verandert, de tijd verandert, alleen je zult dan, als je toch een burgerbesluit naast je neerlegt, dan zal het gevolg wel zijn: dan moet je wel een heel goed verhaal hebben. Want dan krijg je natuurlijk alleen maar nog meer wantrouwen mocht je dan zeggen: nou nee, bedankt voor het burgerbesluit. Lijkt me toch lastig.

De voorzitter: Lijkt me duidelijk. Nog twee vragen, de heer Van der Kruijff zag ik net ...

De heer Van der Kruijff: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de eerste inspreker, de heer Van Herwijnen, die gaf aan het Platform Duurzaamheid die heeft ook wat mails als gestuurd en gaf ook aan: nou, wij denken erover om dat te gaan omzetten naar een burgerinitiatief. Dan denk ik een burgerinitiatief is een initiatief van gelijkgestemden die iets voor elkaar willen krijgen, terwijl het Burgerberaad, wat we nu voor hebben, is dan net een aselechte steekproef waarbij ook mensen bij elkaar zitten die wellicht heel iets anders vinden dan u vindt. Dus volgens mij past dat niet goed bij mekaar. Ik ben benieuwd of u nu bereidt bent uw initiatief op duurzaamheid ... Ik vroeg het aan mijnheer Van Herwijnen overigens. Ja, sorry, ik ben geen voorzitter.

Of je nu ook zegt: nou, het initiatief rondom duurzaamheid gaan we dan ook niet als Platform Duurzaamheid doen, maar wij zijn bereid dat vraagstuk te benaderen vanuit een aselechte steekproef met samenstelling van mensen die wellicht niet helemaal de onze zou zijn?

De voorzitter: Ik denk dat het tijd is. Komt al een beetje in de richting van een beoordeling, maar goed. Kunt u de vraag beantwoorden?

De heer Van Herwijnen: Nou, in ieder geval is het de overdenking waard. Overigens spreken wij niet namens het Platform Duurzaam. Ik maak wel deel uit van de klimaatcoalitie, maar de werkgroep Burgerberaad is samengesteld uit burgers. En inderdaad dat zijn gelijkgestemden, maar die heb je in de raad ook, en daar worden ook voorstellen gedaan. Maar goed, ik vind het heel lastig: hoe ga je dat dan in de praktijk brengen natuurlijk, ? Dat is echt een hele lastige, dat ik moet gaan vragen: hoe staat u er eigenlijk in? Dat is haast niet te doen, volgens mij, eerlijk gezegd.

De voorzitter: Goed, ja.

De heer Van Herwijnen: De mensen die niet willen zullen in ieder geval het voorstel niet ondersteunen. Dat moge duidelijk zijn.

De voorzitter: Er komt sowieso nog een beoordelende sessie waarin we de discussie aangaan. U wou nog mevrouw Schnabel? Dat is dan de laatste.

Mevrouw Schnabel: Ja dank u wel, voorzitter. Ik vroeg me af eigenlijk, naar aanleiding van jullie ervaringen, wat zijn dan de bevoegdheden van zo'n Burgerberaad? Als in, wat is de ervaring hoe dat is meegenomen of wat ermee gedaan is?

De heer Klein: Nou, we hebben nog geen ervaring. Wij hebben ons natuurlijk goed ingelezen, goed de literatuur bestudeerd en gelezen en dergelijke, dus onze eigen ervaring hebben we niet. En wat was uw vraag daar ...

Mevrouw Schnabel: Omdat ik kan ik me voorstellen dat wat er gedaan wordt ,met wat er uit een Burgerberaad komt, valt of staat met het vertrouwen natuurlijk waarin ook aandacht inderdaad in de stukken zat. En wat jullie hebben gelezen, als in onderzoek of ervaring dan, wat er dan met de resultaten die uit dat Burgerberaad zijn gekomen gedaan wordt?

De heer Klein: Nou, het is van belang dat je van tevoren goede afspraken maakt daarover. De burgerberaden waar het eigenlijk misging was dat die afspraken ervan tevoren niet waren of onvoldoende waren of dat er te veel werd beloofd werd waar dan de politiek weer op terug moest komen. Dus een bekend voorbeeld waar het misging was Frankrijk met Macron die zei: Burgerberaad, gele hesjes, alles wat jullie zeggen dat ga ik doen. En eigenlijk uiteindelijk heeft hij bijna niks gedaan. Ja dat is lastig.

De voorzitter: Goed. Het is nu ook enigszins onrustig in Frankrijk. Ik bedank de insprekers voor hun inspraak. Ik verzoek u weer op de publieke tribune plaats te nemen. En ik wil daar nu de indieners van het initiatiefvoorstel het woord geven. En kan ik mijnheer De Feijter of de heer De Heer ... De heer De Feijter, gaat uw gang. Vijf minuten ook.

De heer De Feijter: We doen het om de beurt. Nee, dank u wel. Ja, en het is in ieder geval fijn ook dat dat vragen oproept. Veel van de vragen die zo meteen technisch zullen ze worden beantwoord door Walter Wittkamp van Agora Europa. Voorzitter, toen we vorig jaar maart het opkomstpercentage van de gemeenteraadsverkiezingen hoorden toen schrokken we. Slechts 46,8 procent van de Dordtenaren kwam daadwerkelijk naar de stembus. En wij waren niet de enige ook met dat gevoel, want tijdens het duidingsdebat werd duidelijk dat de teleurstelling over het gebrek aan vertrouwen breed leefde in de raad. Ik weet niet of u het nog weet, we spraken erover met elkaar en we zeiden allemaal: dit moet anders. En ook het politiekakkoord rept over het herstel van vertrouwen. Kortom, we zijn het er allemaal over eens: we willen hier iets mee doen. Alleen nu de invulling nog, anders blijven het slechts woorden. Voorzitter, in de burgerperspectieven van begin 2022 van het Sociaal en Cultureel Planbureau kwam al naar voren dat veel mensen een grote afstand ervaren tot de politiek door hoofdzakelijk twee redenen die met elkaar samenhangen. Ten eerste politici luisteren niet naar wensen van de burgers, vanuit hun perceptie in ieder geval. En ten tweede politici weet niet goed wat er speelt en nemen daarom ook verkeerde besluiten. Daarnaast twijfelen mensen of de politiek überhaupt bij machte is grote maatschappelijke problemen en crisis op te lossen. Nu kunnen we leuk starten met een publiekscampagne om uit te leggen dat we toch allemaal wel echt het beste voor hebben met onze burgers, maar als je vertrouwen wil krijgen, dan zul je het ook gewoon zelf moeten geven. Voorzitter, met het Burgerberaad kunnen we dit ook echt doen, en tegelijkertijd samen met de stad een wezenlijk maatschappelijk probleem oplossen. Het Burgerberaad leeft ook. Internationaal en in Nederlandse gemeenten en provincies is er al ervaring mee opgedaan, maar ook in onze Dordtse samenleving groeit de belangstelling. Nou, de insprekers van de werkgroep Burgerberaadklimaat die getuigen hier zeker van. Een goed initiatief ook van een groep maatschappelijk betrokken Dordtenaren. Het Burgerberaad is echt een prachtige kans gewoon voor deze stad, een kans om te putten uit de kennis van burgers uit alle lagen van de samenleving, een kans om te luisteren naar hen, op te halen wat er echt leeft en hier ook echt mee aan de slag te gaan. Een kans om verschillende perspectieven bij elkaar te brengen, een kans om te verbinden, een kans om het vertrouwen te herstellen.

De heer De Heer: Voorzitter, dan neem ik het stokje over. Ik sprak laatst een Dordtenaar over een verkeersprobleem in de stad, en die zei: joh, heeft allemaal geen zin om te zeggen wat je vindt, de gemeente die doet toch wel wat ze zelf graag willen. Nou, we herkennen die zinnen vast wel van mensen in de stad die hun vertrouwen door de jaren heen zijn kwijtgeraakt. En soms is die kritiek die we dan horen in onze ogen terecht, en soms ook niet. Het punt is alleen niet wie er gelijk heeft, en ook nog niet eens dat het altijd eens moeten zijn. Het punt is dat we in gesprek moeten blijven met de stad en het Burgerberaad maakt dat constructieve gesprek ook mogelijk. Hoe zo'n Burgerberaad precies in zijn werk gaat, staat in ons initiatiefvoorstel beschreven, en daar zal Walter straks ook meer over uitleggen. Voorzitter, al dat moois vraagt natuurlijk wel ook om hun investering. Als we echt met participatie aan de slag willen, dan mag dat ook iets kosten. In eerste instantie hebben we het over een incidenteel bedrag van 200.000 euro, gebaseerd op de ervaringen van andere steden. Dat kan uit de participatie-pot komen, maar afhankelijk van het onderwerp van het Burgerberaad kan het mogelijk ook worden aangevuld uit andere begrotingsprogramma's. Vergeet niet dat we hier immers ook een wezenlijk probleem mee hopen op te lossen. Denk een vraagstuk over klimaat, over wonen, over mobiliteit of iets anders.

En wat het onderwerp dan uiteindelijk precies gaat worden, laten we dus op dit moment heel bewust ook open. Een van de redenen voor het gebrek aan vertrouwen was immers dat politici niet goed weten wat er speelt. En daarom zou er bijvoorbeeld een steekproef in de stad gedaan kunnen worden waarna het college samen met een begeleidingscommissie hieruit een voorstel van bijvoorbeeld drie onderwerpen destilleert, deze voorlegt aan de raad. Binnenkort komt de startnotitie participatie eraan, waar we natuurlijk nieuwsgierig op zitten te wachten. Het college adviseert het Burgerberaad hierin integraal mee te nemen, maar eigenlijk is dit initiatiefvoorstel, zouden wij zeggen, al een paar stappen verder dan de startnotitie. Met overtuiging stellen we dan ook voor dit instrument in te zetten, en ons voorstel is dan ook om concreet deze vorm van een Burgerberaad te organiseren en parallel te laten lopen aan de voorstellen waar het college mee komt in de startnotitie. En vanavond bespreken we met elkaar de kaders van het voorstel. We kijken ook uit naar de vragen die straks volgen. We vinden belangrijk dat zorgen en onduidelijkheden in deze fase ook worden weggenomen, juist omdat een Burgerberaad het beste tot zijn recht komt wanneer er brede en toegewijde steun van de raad is. Nogmaals, we willen allemaal werken aan het verkleinen van de afstand tussen burger en politiek, en we willen allemaal knokken voor herstel van vertrouwen. Niemand hier die het daarover oneens is. We stellen u vanavond een concreet en getoetst mail voor om hier gezamenlijk de tanden in te zetten en de stad te laten zien dat het ons ook echt menens is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dat is ook afronding van de vijf minuten. Even over dat woordje 'bespreken'. We hebben nu natuurlijk een technische sessie. De echte beoordeling komt natuurlijk als we ... Of gaat het naar een beoordelende sessie. Dat neem ik aan van wel. Dat komt later. Ik zag al een vinger, maar ik had in het begin al gezegd dat ik eerst inderdaad andere sprekers aan het woord wilde laten, en dat we dan in één klap straks alle vragen et cetera opnemen. Dus ik wilde nu het woord geven aan de heer Walter Wittkamp van het Bureau Burgerberaad voor nadere toelichting over de techniek et cetera. Nee, jij mag later. Oké, dan doe ik inderdaad eerst mevrouw De Jonge om een reactie te geven, terwijl er ondertussen aan de techniek gewerkt wordt. Gaat uw gang, mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Ja dank u wel, voorzitter. En ik denk dat het ook mooi aansluit op de toelichtingen die de initiatiefnemers van het voorstel hebben gedaan. Ja, de medewerker waarmee samen het collegeadvies is opgesteld, was verhinderd. En dan blijft er niemand anders over dan de wethouder, om maar even aan te geven dat er in dit geval nog geen groot opgetuigd participatieteam is. En misschien ook gelijk de verwachtingen hier bijstellend, er is ook geen participatiebudget, en wat dat betreft moeten we inderdaad snel de startnotitie naar uw raad gaan brengen omdat we daar in ieder geval willen gaan aangeven hoe we het team willen gaan opbouwen en daar wel snel mee aan de slag te kunnen. Even terug naar dit initiatiefvoorstel. Als college zijn we hier ook wel content mee, want het geeft echt wel vorm aan een stuk participatie wat we ook weggeschreven hebben in het politiekakkoord en ook als college omarmd hebben. We bekijken participatie in de brede zin van kleine initiatieven vanuit onze organisatie, al is het maar een digitale uitvraag van hoe kijken onze inwoners, ondernemers ernaar tot en met, in dit geval, een instrument wat eigenlijk naast de raad komt te staan om te kijken: hoe kan de raad zich laten informeren? Dat is ook ons idee om te zeggen: nou laten we het dan via het programma Participatie allemaal samenlopen.

En in die zin willen we ook heel graag samen optrekken. Nou, we hebben een paar punten meegegeven die ik ook al hier hoor bij de insprekers en bij de vragen. Denk goed na over het onderwerp en de bijbehorende vraagstelling, want als je een slechte vraagstelling hebt dan zullen we ook geen goeie uitkomst hebben om mee aan de slag te kunnen. Het budget geef ik wel mee, dat is aan uw raad, als u zegt een Burgerberaad is eigenlijk uw instrument, dus dan stellen wij ook voor om te kijken hoe u daar budget voor kunt krijgen. Er is ook al over mandaat gesproken. Waren wel drie hoofdpunten waarvan wij zeiden: neem dat mee. Nogmaals, voor mij een Burgerberaad is heel mooi om te gaan doen. We moeten nog veel leren erover, maar laten we daar dus ook de tijd voor nemen. Dat was wel van het college het advies: neem alsjeblieft de tijd ervoor. Ga niet per se zeggen: het moet nu in zoveel maanden nog in '23. Maar wij wilden wel ook wel het advies meegeven of we wel met die begeleidingscommissie kunnen beginnen, ondanks misschien dat er na vandaag geen vervolg op de commissies komt, of dat we zeggen laten we samenlopen. Die begeleidingscommissie hebben we wel nodig om met z'n allen verder te denken hoe gaan wij dit doen voordat het eerste Burgerberaad van Dordrecht zijn vorm kan gaan vinden. En dat was even als reactie op het initiatiefvoorstel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Jonge. Nou, inmiddels zie ik dat er een presentatie voorbereid is, dus dan denk ik dat ik nu alsnog heer Walt Wittkamp het woord kan geven. Gaat uw gang.

De heer Wittkamp: Ja dank u wel, voorzitter en andere aanwezigen, en dank voor de uitnodiging om hier wat te mogen vertellen. Ja, ik ben Walter Wittkamp. Ik sta hier namens Agora Europa, dat is een partnerorganisatie van Bureau Burgerberaad. Misschien wel bekend van Eva Rovers die een mooi boekje over burgerraden heeft geschreven. En inderdaad, ja, dit is eigenlijk een technische sessie, beeldvormend. Ik hoop dat ik zoveel mogelijk vragen van jullie kan beantwoorden. Dat doe ik het liefst na de presentatie, want ik denk dat heel veel vragen er al in zitten, en dat mijn presentatie ook weer nieuwe vragen zal oproepen. Nou, dit is al een beetje gezegd wat de aanleiding om het hierover te hebben. We zien een eigenlijk een afnemend vertrouwen in de politiek en in het bestuur. Niet alleen op stedelijk niveau, we kennen dat ook op landelijk niveau. En dat is voor gemeenten, lokale overheden, is dat extra ingewikkeld omdat die ook geconfronteerd worden met een decentralisatie van allerlei taken. En er komt steeds meer werk op jullie af, het budget komt niet altijd mee. En ja, een belangrijke notie is ook van democratie is meer dan politiek. Democratie is meer dan een stelsel wat we bijna 150 jaar geleden hebben bedacht met elkaar. Nou, er zijn heel veel manieren om participatie te bereiken. Dit is de participatieladder. Veel gemeenten die gebruiken dit in hun participatieverordening. En het idee van een Burgerberaad is eigenlijk dat je de burgers zeggenschap geeft over een onderwerp. Dus het gaat met deze vorm van participatie vanaf de start van de beleidsbepaling. Er wordt ook wel gezegd het is ook agenda zettend. Er werd net ook al gezegd: er zal een vraag komen. Maar een Burgerberaad gaat een proces volgen dat de leden van het Burgerberaad zelf ook gaan nadenken over die vraag, we zullen die vraag misschien wat aanscherpen. En het Burgerberaad is eigenlijk tot en met de implementatie van de voorstellen blijft dat een rol spelen. Het gaat om de hele beleidscyclus waar je eigenlijk burgers vraagt om je te helpen. Nou, dit is een foto van het Burgerberaad in Frankrijk, het werd net al even genoemd. Het zijn ongeveer maar 150 mensen. Die zaten in dit soort ruimtes met elkaar te overleggen.

En ja, hoe gaat dat in globaal? Je moet dus een onderwerp hebben met heldere kaders en een gewogen loting om een representatieve afvaardiging te krijgen in het Burgerberaad. Stel, in Frankrijk ging het over klimaat. Eén van de vragen waarop ze hebben gewogen was: hoe kijkt u aan tegen klimaatverandering? En zo krijg je ook ontkenners van klimaatverandering toch aan tafel. Nou, dan gaat er nog ... Een burgerraad zelf is voornamelijk een gesprek van leren en overleggen, delibereren met bepaalde technieken om te zorgen dat iedereen gehoord wordt, en dat niet alleen the usual suspects het woord nemen. Daar komen aanbevelingen uit. Die aanbevelingen worden getoetst, vaak, in ieder geval zal dat door de gemeente zijn. Een toetsing op haalbaarheid. Past het binnen andere plannen, is er wel voldoende financiële ruimte voor? Beoogt het wel het doel te bereiken dat het denkt te bereiken? En nou, daar wordt over gestemd, en dan worden die besluiten van het Burgerberaad door uw raad als het ware geaccordeerd en dan in uitvoering genomen door de gemeente. Dat is dan die opvolging. Dus de stad kan hulp gebruiken bij een specifieke kwestie. In Nederland zijn er nu een aantal burgerberaden over klimaat, over afval, over de Omgevingsvisie. Ik ben zelf betrokken in Maastricht bij een Burgerberaad over de Omgevingsvisie, en hoe de Omgevingsvisie kan zorgen voor een veerkrachtige stad, een heel breed onderwerp. Maar unaniem aangenomen door de raad daar. En wat is dan nog specifiek voor een Burgerberaad? Het is inderdaad wat de voorzitter al zei: als het ware zet u als representanten van de bevolking even een stapje opzij om een gelote groep burgers u te laten adviseren. Het is een deliberaties proces, dat betekent dat gezorgd gaat worden dat iedereen aan het woord komt, en dat er bijvoorbeeld een begrip als Consent, dat dat gebruikt wordt. Dat gaat dus niet om het verkrijgen van een meerderheid maar om het wegnemen van zoveel mogelijk bezwaren. Het is een iets andere manier van denken. En er moet dus een onderwerp zijn met enige urgentie waarvan ook duidelijk is dat hulp van de inwoners welkom is. Er zijn een aantal gemeenten die zijn bezig met burgerberaden rondom verkeersvraagstukken, maar dat is vaak heel erg technisch, en dan is de vraag of de inwoners daar wel voldoende bij kunnen steunen. Dus onderwerpbepaling is superbelangrijk. Deze voorbeelden werden geloof ik al genoemd, Amsterdam had een mini- Burgerberaad. In Zeist hebben ze een Burgerberaad gedaan over een begrotingstekort. En wat je ziet is dat ... Ik heb niet alle gemeenten de coalitieakkoorden gelezen, maar van de 25 grootste gemeenten wilden 20 een Burgerberaad gaan doen. Nou, hier staan een aantal voorbeelden. Sommigen zijn in gang, anderen zijn nog in voorbereiding. Landelijk wordt er gesproken over een Burgerberaadklimaat, maar er zijn ook moties ingediend over zorg, vergrijzing, migratie. Pax Christi heeft een Burgerberaad aangekondigd over polarisatie, en in de provincie Zuid-Holland en Gelderland gaat het over het klimaat. Nou, dit is de belangrijkste randvoorwaarde. Burgers gaan niet heel veel tijd besteden aan een Burgerberaad als ze niet van tevoren weten wat er met de uitkomst gaat gebeuren. Dat betekent dat u als gemeenteraad, maar ook het bestuur, het college van tevoren heel goed gaat nadenken en betrokken gaat worden bij het bepalen van de kaders. Wat wordt precies die vraagstelling, en wat kan er wel en niet vanuit de gemeente worden gedaan? Het zijn natuurlijk simpele kaders van ... Dordrecht zal weinig kunnen zeggen over het luchtverkeer, neem ik aan? Het moet wel iets zijn waar de gemeente zelf ook invloed op heeft. Dat draagvlak vanuit die verschillende partijen is essentieel. En die garantie van die opvolging, dat betekent dus dat er vooraf en tijdens het Burgerberaad invloed blijft vanuit de ambtenarij, vanuit de politiek en vanuit het grotere publiek. Want stel dat je neemt het onderwerp klimaat. Een Burgerberaad heeft ook een maatschappelijk effect. Een maatschappelijk effect in die zin dat je gaat zorgen dat de hele stad begrijpt waarom een Burgerberaad over dat onderwerp, in dit geval een klimaat, belangrijk is.

Dus er zal veel communicatie nodig zijn. Nou, er zijn nog wat andere waarborgen. De aanleiding moet duidelijk zijn. En vaak is die aanleiding, wat ik hier ook al hoorde, een mix van herstel van vertrouwen, het helpen duidelijk maken naar de gemeente toe hoe de gemeente werkt, waarom zij de burgers hier op deze manier bij betrekken. Het is meer kennis uit de stad. Minder blinde vlekken in het beleid. Een Burgerberaad een heel kostbaar instrument, maar onderzoeken laten zien dat beleid wat via een Burgerberaad tot stand komt uiteindelijk goedkoper is dan beleid wat op de traditionele manier tot stand komt. Ik praat een beetje onhandig met die microfoon in mijn hand, sorry. Er zijn heel veel onderzoeken gedaan naar burgerberaden. De OECD die houdt dat goed bij. En wat je ziet is dat een Burgerberaad, het is een langdurig proces, maar het duurt niet zo lang als een normaal beleidsproces. Nou, vertrouwen is al genoemd. Het is duidelijk een blijkgeven van vertrouwen naar de burgers, naar iedereen. Praktisch en theoretisch opgeleid. Misschien mensen erin zetten die niet zo goed de Nederlandse taal machtig zijn, maar toch ga je ervanuit dat iedereen zinvolle dingen kan zeggen over zo'n onderwerp. Daar speelt natuurlijk ook die onafhankelijke procesbegeleiding een belangrijke rol, dus een goed proces zorgt dat het niet gekleurd is, dat het transparant is en net zoals dit uitgezonden wordt. Net zoals dit uitgezonden wordt had je het ook kunnen verwachten van de sessies van het Burgerberaad. Dank je. Dat deliberatieve proces is belangrijk. Ik had eigenlijk een soort voorbeeldje al van willen doen, maar dat komt een andere keer wel. En heel belangrijk dat de bronnen duidelijk zijn. Dat die bronnen, dus de informatie die leden van Burgerberaad krijgen, dat het ook niet gekleurd is. Nou, het moet toegankelijk zijn. Dat betekent dat er vaak een financiële tegemoetkoming is. Mensen gaan hier vijf, zes dagen voor besteden. Het moet ook mogelijk zijn dat mindervalide personen meedoen. Dat er bijvoorbeeld taalbuddy's zijn. Dat je echt de drempel zo laag mogelijk houdt. Nou, al genoemd: communicatie, interactie met het grote publiek. En over het algemeen wil je dat het Burgerberaad ook geïnformeerd wordt, niet alleen door experts over het onderwerp, die ook zo onafhankelijk mogelijk wil inzetten, maar ook vanuit zinswijze vanuit de bevolking. Het is niet zo moeilijk om iedereen te vragen om zijn ideeën over het onderwerp in te dienen. Besturingsmodel. Het is een ingewikkeld proces. We willen naar een soort vast besturingsmodel voor, en er moet natuurlijk voldoende tijd en middelen zijn. Als dat vijf bijeenkomsten zijn, je kan mensen niet vaker dan één keer per maand vragen om een dag hieraan aan te besteden. Het is meestal in het weekend. Nou, dat is een beetje het proces. Het is de vraagstelling, het onderwerp en de kaders, die moeten eerst bepaald worden. Ja, daar is ook breed overleg voor nodig binnen de gemeente. Dan komt er een loting - ga ik zo nog wat over vertellen - dan het Burgerberaad, en dan heb je de resultaten en die moeten dan worden opgevolgd. Nou, het onderwerp is eigenlijk belangrijker dan een passende vraagstelling, omdat het Burgerberaad op een gegeven moment zoveel van dat onderwerp zal weten, en ook moet weten, dat zij zelf kunnen bepalen: ja, wat is nu eigenlijk precies de vraag? Dus één van de dingen die in Amsterdam wat moeilijk was dat Amsterdam had een doelstelling over CO2-reductie en die doelstelling die werd niet gehaald. En toen was de vraag van de gemeente hoe halen we die doelstelling wel? En het Burgerberaad kwam erachter: die doelstelling klopt niet. We zouden eigenlijk veel meer moeten doen als wij in lijn willen zijn met de wettelijke afspraken. Dus het Burgerberaad heeft een bepaalde onafhankelijkheid. Nou, wat is dan een geschikt onderwerp? Is ook al gezegd denk ik, het moet leven binnen de gemeenschap, er moet echt wat te kiezen zijn. Voor jullie iets waar andere perspectieven ook echt helpen. En de instemming van bredere publiek is gewenst. Het is draagvlak verhogend. Nou, je moet het niet zomaar gaan doen. Voorbeeld is waarom is er geen landelijk Burgerberaad over verkoop van vuurwerk aan particulieren?

Dan zeggen alle experts daar moeten we eigenlijk mee stoppen, maar niemand durft het besluit te nemen. Dat is dus niet echt een goed onderwerp dan voor een Burgerberaad. Misschien ook wel. Nou, uitgangspunten, de vraag en de aanleiding bepalen de samenstelling, dus de omvang, het aantal deelnemers van Burgerberaad. En meestal is dat tussen de 100 en de 150 deelnemers, maar kan ook iets meer of minder zijn. En ook het ontwerp. Stel dat je een onderwerp hebt met drie hele duidelijke sub vragen, dan kan je dat gebruiken om je Burgerberaad verder te ontwerpen. Al genoemd: een eigen zeggenschap. Eigenlijk is het Burgerberaad zelf eigenaar van het proces. Zij kunnen extra experts vragen. Ze kunnen ook extra tijd vragen, en ze kunnen dus met onverwachte oplossingen komen die jullie met plezier gaan accepteren als ze binnen de kaders blijven waar we het over hadden. Ook al gezegd: begin eraan. Het is een kwestie van leren. Je doet het niet met het idee dat je dit eenmalig doet. Nou, hoe werkt de loting? Ja, je begint eigenlijk met het bepalen van een lotingsaanpak. Je wil een verhaal hebben. Wij willen een Burgerberaad gaan doen waarin dit soort mensen zitten: zoveel jongeren, zoveel ouderen, man, vrouw, misschien ook voor een tegenstander over het onderwerp. Misschien over de inkomens of het opleidingsniveau. Dus als je dan een Burgerberaad gaat aankondigen dan doe je dat op een manier die ertoe leidt dat zoveel mogelijk mensen denken: oh, ik hoop dat ik gevraagd word om mee te mogen gaan loten. Want het is ook echt een feestje om dit te gaan doen. Het is echt leuk om mee te denken over een moeilijk onderwerp, en je gaat heel veel mensen vragen om mee te loten. In Frankrijk werden 200.000 mensen gebeld voor 150 deelnemers. Die hebben dat een beetje zeer serieus gedaan. Maar dus dat onderwerp van de vraagstelling dat stuurt ook het aantal kenmerken dat je wil. Misschien als dat gaat over vertrouwen tussen politiek en inwoners, dan wil je misschien een aantal niet-stemmers hebben in je Burgerberaad. En soms moet je misschien ook extra moeite voor doen om die mee te laten loten. Nou, als je dan voldoende mensen hebt dan ga je loten op die kenmerken zodat er een geschikte afspiegeling in het Burgerberaad staat. Nou, het proces. Meestal vier fasen: leren, delibereren, concluderen.

De voorzitter: Ik denk dat u iets tempo moeten maken, want...

De heer Wittkamp: Maar ik ben over twee slides klaar. Dat concluderen, dus de mensen in het Burgerberaad ook weten dat het een goed voorstel is, en dan daarover stemmen, maar dan dus vanuit het idee: eigenlijk wil je geen veto stemmen hebben. Nou, ondersteuning. Belangrijk is dat het een onafhankelijke voorzitter is, een onafhankelijke procesbegeleiding, en een onafhankelijk advies of toezicht. Het eindrapport zal beschrijven hoe onafhankelijk het proces is doorlopen. Nou, een vraagbaak, logistiek, communicatie, dat zal meer vanuit de gemeente worden georganiseerd. Nou, de gouden regels. Dus een goede vraagstelling, voldoende tijd duidelijkheid over de opvolging, gewogen loting, barrières wegnemen zodat iedereen mee kan doen, betrouwbare informatie, een deliberatieproces, een goede publiekscampagne, vertrouwen geven aan de inwoners. En je doet het met het idee om het vaker te gaan doen. Nou, dit is nog een samenvattende slide. Ben ik wat vergeten? Nee, ik geloof het niet. Dank voor aandacht.

De voorzitter: Ja dank inderdaad voor uw verhaal ook. Ik ga nu gewoon een rondje vragen doen. In willekeurige volgorde, dus ik verzamel gewoon eerst alle vragen. Bij iedere vraag is dat even duidelijk: doet u die aan de indieners, doet u die aan Walter Wittkamp. Of doet u die eventueel aan de wethouder: hoe zit het precies met de ondersteuning, het geld et cetera? Dus kan ik even opnieuw vingers zien wie iets ...

De heer Kleinpaste: Ja dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag over het begrip 'begeleidingscommissie' uit het initiatiefvoorstel, omdat ik daarin lees dat die begeleidingscommissie in ieder geval in dit voorstel bestaat uit politici. Mijn vraag aan de indieners is waarom die keuze gemaakt is, en hoe ze ertegenaan zouden kijken om dat een niet politiek onafhankelijke commissie te maken? Zowel de indieners als de wethouder gebruikt het woord 'begeleidingscommissie', en ik ben natuurlijk buitengewoon nieuwsgierig of ze met dat begrip ook precies hetzelfde bedoelen. Dus ik zou ook van beide graag willen horen wat ze onder die begeleidingscommissie verstaan, en daaraan dan de vraag aan de expert of die daar ook z'n licht over wil laten schijnen. Dat waren ze.

De voorzitter: Kijk, dat is gelijk een vraag aan de drie persoon. Ik ga dus eerst de vragen ophalen. Zag ik uw vinger, mijnheer Gündogdu? Nee?

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Aan de heer Wittkamp. Mijnheer Wittkamp, u had zojuist over vooraf hele duidelijke kaders, en één daarvan bepaald de urgentie van het probleem of het onderwerp. Ik ben benieuwd, en dat is mijn eerste vraag: wie bepaalt de urgentie? Dus dat zou ik graag willen weten. En u gaf aan, ook in uw presentatie, dat de duidelijkheid moet komen vooraf wat er met de uitkomst gebeurt. En dan denk ik dat het een spanningsveld gaat worden, maar ik leg maar even voor. Wie bepaalt ... Wij vragen via Burgerberaad mensen om actief te participeren over een onderwerp, en er komt iets naar voren, en het kan zomaar zijn dat het college of de raad zich dat naast zich neerlegt. Wat betekent dat voor mensen die bereidwillig zijn om überhaupt mee te doen met de kennis dat dit naast ons neergelegd kan worden? Dat waren mijn twee vragen.

De voorzitter: Ik ga door met verzamelen. Ik zie de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja dank u wel, voorzitter. Ik heb om te beginnen een vraag aan de heer Wittkamp die gaat over de relatie tussen het Burgerberaad, de gemeente en de deskundigen, om het zo maar te zeggen. U zegt de gemeente of de raad die moet duidelijke kaders aangeven en een vraagstelling formuleren, maar u zegt ook dat het Burgerberaad die vraagstelling als het ware mag bijstellen. Neem het voorbeeld van de insprekers, de vraag hoe halen we binnen of voor 2040 klimaatneutraliteit? In het Burgerberaad zou men kunnen vinden dat klimaat geen probleem is, of dat 2040 te snel is of wat dan ook. Wat doen we daar dan mee, of is dat dan buiten de kaders? Dus die en het mandaat. Hoe is dat geformuleerd? Want natuurlijk maak je van tevoren afspraken. Maar ik kan me ook haast niet voorstellen dat een gemeenteraad blind zegt: we gaan doen wat eruit komt. Dus hoe formuleer je dat nu precies? Gekoppeld daaraan een vraag aan de indieners. De heer De Feijter die zei - ik geloof dat het de heer De Feijter was - we zijn een paar stapjes verder dan de startnotitie participatie. Nu vind ik het heel moeilijk om te beoordelen of een stuk wat er nog wat nog niet is of dat verder gaat of meer minder ver gaat dan een stuk wat er wel is. En ik denk dat er nog best een hoop vragen zijn. Dus als er een begeleidingscommissie of een ander clubje goed mee aan de gang kan gaan, lijkt mij dat prima, maar waarom moet dit voorstel nu per se voorsorteren op wat er verder in die participatienotitie naar voren komt? Ik denk dat dat juist heel goed bij elkaar aangehaakt kan worden, vooral ...

De voorzitter: Het lijkt mij duidelijk, want dit gaan we beoordelen...

De heer Van der Meer: Ik wilde daar nog één overweging geven waar ik graag de reactie op heb. Wat nogal wordt benadrukt in het hele pleidooi, dat we mensen weer bij het geheel moeten betrekken. Dat betekent dat we dat Burgerberaad zo moeten neerzetten dat dat inderdaad door de bevolking in den brede als relevant en eerlijk enzovoorts herkend wordt. En het zou heel goed kunnen zijn dat we daarvoor investeringen voor moeten doen en dat zomaar een Burgerberaad lanceren daar misschien niet de eerste stap is.

De voorzitter: Ik zie heleboel wat aan vragen te buiten gaat. Maar goed. Ik kom bij mevrouw Schnabel. Ik ga van links naar rechts, mijnheer Safranti, ik heb u gezien.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel, voorzitter. Ik heb ook een vraag. Dank u wel voor uw presentatie. Ik heb vragen ook aan de heer Wittkamp, en aan de indieners, want het was namelijk zo dat mijnheer De Heer gaf aan dat hij uit eigen ervaring iemand had gesproken die aangaf op straat ergens tegenaan te lopen. En dan komt een vraag echt vanuit de bevolking zelf, terwijl in de presentatie net komt de vraag eigenlijk vanuit de politiek. En op die manier wordt dan een loting en worden kenmerken voorgeselecteerd. Het lijkt erop dat dan nog steeds eigenlijk de burger niet helemaal centraal staat, omdat van tevoren eigenlijk al door de politiek een kader wordt gecreëerd. Dus ik was benieuwd naar uw opvattingen daarover. En ik ben ook benieuwd hoe je juist die mensen die nu zo moeilijk te bereiken zijn, hoe je die hiermee wel kunt bereiken, zeker ook met het oog op laaggeletterdheid en andere problemen. En hoe je die mensen dan in dat proces begeleidt zonder dat die drempel eigenlijk te hoog wordt om deel te nemen, omdat die onderwerpen die u net noemde ook vrij complex zijn. Hoe je het voor hen aantrekkelijk maakt om deel te kunnen nemen? Dus dat was het. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. En dan komt de heer Safranti, die al in spanning zat te wachten.

De heer Safranti: Dank u wel. Jammer dat u constant naar links neigt, voorzitter.

De voorzitter: U mag van mij niet anders verwachten.

De heer Safranti: Nou, ik was eigenlijk een beetje benieuwd, en het is een algemene vraag, die heb ik net proberen te stellen, en toen dacht ik: ik wacht toch even de presentatie af, misschien dat dat voor mij duidelijker wordt.

De voorzitter: Even tussendoor. Mijnheer Van der Meer, uw dingetje staat nog aan.

De heer Safranti: Mij ging het meer om, want mijnheer De Heer die had er ook over, en dat is volgens mij ook de doelstelling geweest: de opkomst is laag en het vertrouwen is minder, en dat moeten we allemaal zien te verbeteren. Nogmaals ik blijf erbij, gezien ook de gemeentes die dus dit al hebben gedaan of ingevoerd hebben, wat heeft dit als resultaat geboekt? Heeft het resultaat gehad dat er meer opkomst is, dat er meer vertrouwen is? Dus daar was ik eigenlijk een beetje benieuwd naar, en dat is eigenlijk ook de vraag richting collega's van ChristenUnie/SGP. Misschien dat mijnheer dat ook natuurlijk kan vertellen. Is dat ook zichtbaar te zien in cijfers, de opkomst of alle andere dingen? De belangrijkste heeft mijnheer Gündogdu ook al aangegeven: wie bepaalt dat dan, en hoe gaat dat dan, en hoe meet je dat dan?

De voorzitter: Kort dan heeft het gewerkt.

De heer Safranti: Sorry?

De voorzitter: Kort dan heeft het gewerkt. Heeft u nog meer vragen?

De heer Safranti: Nee, dat was mijn vraag. Dank u wel.

De heer Van Ballegooijen: Dank u, voorzitter. Ik heb daarop aanvullend misschien op de heer Safranti nog een aanvullende vraag namelijk: wordt het beleid uit een ... Is ook voor de heer Wittkamp, dat moet ik daarbij zeggen, voorzitter. Wordt het beleid dat uit een Burgerberaad komt ook beter ontvangen door tegenstanders die niet betrokken waren bij het Burgerberaad? En dan in verhouding tot beleid wat niet uit een Burgerberaad komt uiteraard? En daarnaast een vraag. Ook aan de heer Wittkamp. Er werd genoemd dat er in Frankrijk meer dan 200.000 mensen zijn gebeld om een Burgerberaad van 150 personen samen te stellen. Dan ben ik wel benieuwd, Dordt heeft niet zoveel mensen, en zeker niet zoveel mensen als ik aan mijn eigen dochter van twee denk die daadwerkelijk mee gaan denken. Dus ben ik benieuwd, is Dordt groot genoeg om een Burgerberaad van die omvang samen te stellen? En zeker als we dan ook denken aan dingen als überhaupt wie bepaalt de basis van de loting? Is dat dan de raad of is dat iemand anders? Wie bepaalt die kaders daarin, want ik hoor u een heleboel kaders noemen waarvan iemand zou kunnen denken dat ze niet allemaal even relevant zijn voor een specifieke discussie. Maar ook, wat als het aantal mensen dat zich opgeeft dan niet genoeg is om die kaders te vullen, wat doe je dan? Laat je het Burgerberaad doorgaan met minder mensen, of vul je dat dan toch op met de mensen die zich wel hebben opgegeven? Want dat maakt natuurlijk wel wat uit voor de representaties, wat u ook al noemde, ten opzichte van de meningen in de stad.

De voorzitter: Goed. Ik denk dat we heel wat gevraagd hebben. Ik zie nog even ... De laatste tweeën dan even. Ik was even uw naam kwijt.

Mevrouw Doeze Jager: Sandra Doeze Jager. Ik heb aan mijnheer Wittkamp een vraag. U bent heel uitgebreid in de presentatie en heel gedetailleerd over randvoorwaarden en over het onderwerp. En als ik dit beluister naar alle andere vragen dan zit er volgens mij een driehoek, en gaat het om het onderwerp, het gaat om het uitnodigen van de mensen, en de vorm. En ik ben wel nieuwsgierig hoe jullie naar die driehoek kijken omdat ik vind dat de nadruk enorm ligt op het onderwerp.

De voorzitter: Dank je wel. En dan tenslotte de heer Van Leeuwen.

De heer Van Leeuwen: Dank u wel voorzitter. Eén van de sprekers, de heer Van Herwijnen, die gaf het belang aan van een onafhankelijke voorzitter. En mijn vraag aan het bureau is, als je geen onafhankelijke voorzitter hebt dan heb je natuurlijk een probleem, want dan loopt een deel van de mensen die uiteindelijk mee gaan doen loopt de zaal uit, die loopt weg. Hoe kom je aan een écht onafhankelijk voorzitter vooral als het gaat om controversiële onderwerpen?

De voorzitter: Dank u wel. Dat geeft ons nog een half uurtje voor de beantwoording van de vraag, en daarna nog een controle of daadwerkelijk alles beantwoord is, en bespreken van wat hier verder mee gaan doen. Is het misschien handig als ik eerst even voor de puur inhoudelijke vragen, de meer technisch vragen de heer Wittkamp het woord geef? Die heeft er ook heel wat gehad.

De heer Wittkamp: Ja dank u wel. Heel wat vragen. Ik denk het goed is om eerst uit te leggen dat een Burgerberaad eigenlijk op drie niveaus resultaat zal bereiken. Het leidt natuurlijk tot beter beleid, dat is het idee. Het heeft een maatschappelijk effect namelijk dat je eigenlijk het vertrouwen probeert te verbeteren, en een maatschappelijk effect dat blijkt ook uit allerlei onderzoeken waaruit blijkt dat het instrument Burgerberaad heel erg goed wordt ontvangen, zowel door de opdrachtgever als de deelnemers, als het bredere publiek. En de OECD heeft een database voor meer dan 700 burgerberaden. En eigenlijk overal speelt dit. Enige waarin dat niet goed gaat is als de uitkomsten worden genegeerd, dan kan het een afbreukrisico zijn. Maar het is dus beleidsniveau, maatschappelijk niveau, en het derde dat is eigenlijk een systemisch resultaat, namelijk dat we iets toevoegen in het democratisch instrumentarium. Want dat blijkt dus ook van Frankrijk, het grote nationale Burgerberaad klimaat, is niet echt gelukt, maar overal in Frankrijk is het idee van een Burgerberaad overgenomen. Parijs gaat er nu vier doen. Nationaal niveau in Frankrijk loopt er nu een Burgerberaad over euthanasie. Amsterdam een mini-Burgerberaad, kun je aan twifelen of dat heel goed gegaan is, maar ze hebben nu wel afgesproken om in deze coalitieperiode vier te gaan doen. En waarom? Omdat ze zien dat het goed kan werken. En al de fouten die gemaakt zijn? Daar hoeven jullie niet meer tegen aan te lopen. Dus dat even in zijn algemeenheid. Er was een vraag over wat gebeurt er dan als de uitkomst van Burgerberaad door de raad naast zich neer worden gelegd? Ja, dat willen we natuurlijk voorkomen. Daar zit niemand op te wachten. Vandaar ook het belang van een heel zorgvuldig proces waarin duidelijk wordt van op welke manier komen die resultaten tot stand, wat zijn die kaders, en dan zullen we allemaal blij zijn met deze uitkomsten. En als je het dan toch naast je neerlegt dan moet je dat goed kunnen uitleggen. En dat kan natuurlijk gebeuren, er kunnen omstandigheden zijn die veranderd zijn. En dan is het uw verantwoordelijkheid, het blijft uw verantwoordelijkheid als raad. De gemeentewet is duidelijk, we kunnen niet bevoegdheden gaan afstaan, eventjes. Dan was er een vraag over de relatie tussen het Burgerberaad de gemeente en de deskundigen. Ja, het is heel fijn dat ... Kijk, de gemeente zal wel opdracht geven en het Burgerberaad faciliteren maar het Burgerberaad zo onafhankelijk mogelijk willen laten verlopen, en vandaar dat er een onafhankelijke voorzitter wordt gevraagd, vaak een onafhankelijke begeleidende groep, en dat. Burgerberaden zijn best wel complex. Heel veel gemeenten zoals Dordrecht ook hebben nog niet echt een team met veel kennis en ervaring. En wij bieden heel veel cursussen aan over burgerberaden voor, ook voor ambtenaren, maar zeker in deze tijd zien we dat het handig is om externe expertise in te huren. Het hoeft niet altijd ik te zijn of mijn bureau, maar het is fijn om gebruik te maken van ervaringen elders. We kunnen gewoon snel stappen zetten. Er zijn overal stappenplannen, initiatiefvoorstellen, startnotities. Het is goed om die te kunnen gebruiken. Nou, hoe bereik je mensen die anders niet komen? Ja, je hoeft geen 200.000 mensen te bellen. In Frankrijk ging het over het klimaat, en een belangrijk nevendoeel was om besef over de urgentie van de klimaatverandering breed in de maatschappij uitgerold te krijgen. En dat is het maatschappelijk effect. En dus vandaar dat ze ook heel breed hebben gevraagd.... Er zijn ook burgerberaden bekend van maar 24 deelnemers. Er zijn ook burgerberaden bekend van 100.000 deelnemers. Dat zou ik niemand aanraden, maar je moet een poging doen, een best wel zware poging, om mensen die anders niet meedoen toch te bereiken. Dus uiteindelijk ga je op een gegeven moment ga je mensen een brief sturen: goh, als u mee wilt gaan loten, vul op de website uw nummer in. En nummers die niet ingevuld zijn, daarvoor kan je gaan zeggen dan ga ik een aantal met huisbezoeken daarlangs, omdat dat vaak mensen zijn die willen meedoen aan zo'n proces, en die wil je er juist wél vaak bij hebben.

Zeker als de aanleiding bijvoorbeeld is: we zien dat de opkomst met de verkiezingen heel laag is, dat het vertrouwen afneemt. Ja, dan wil je ook mensen, misschien die niet hebben gestemd, erbij betrekken. En daar kom je dus achter door met zo'n uitnodigingsbrief. Ze hebben dan een inlogcode, en dan kan je een aantal extra vragen stellen. Dus dat proces is heel goed te begeleiden met allerlei tooling. Daar zijn allemaal mooie instrumenten voor, dat is niet zo ingewikkeld. En meestal heb je vier of vijf kenmerken en dan heb je een goede afspiegeling. Ja, het zit statistisch ingewikkelder in elkaar, maar jullie afdeling onderzoek en statistiek die kan daar heel goed bij helpen. Er werd gevraagd naar wat is het resultaat van het Burgerberaad? Nou, we weten niet echt of dat heeft geleid tot hogere opkomst van de verkiezingen bijvoorbeeld. Dat is gewoon heel moeilijk om dat aan te tonen. Maar wat je dus wel ziet is dat bij de deelnemers van het Burgerberaad een heel groot politiek bewustzijn in staat. Er zijn mensen van een burgerraad die gaan zich aansluiten bij een politieke partij. Er is veel meer begrip over hoe de gemeente werkt. Vandaar ook die communicatie met het grote publiek. Dat is ook zo belangrijk om dat ook echt met de bredere bevolking te doen. Dus het OECD is er heel positief over. En er was nog een vraag over omvang van de raad. Kijk, het onderwerp en de aanleiding zoals de aanleiding is we willen ook het vertrouwen herstellen, en we hebben een complexe vraag, die twee bepalen eigenlijk wat voor burgerraad je wilt, hoeveel mensen. Want wat ik al zei stel dat het gaat over afval. Je kan je voorstellen dat onderwerp wat beperkter is dan een onderwerp als klimaat. En dan kan je misschien met een beperkt onderwerp met een wat beperkt Burgerberaad doen. Maar eigenlijk zegt de OECD van een minimum van vijftig deelnemers en een minimum voor veertig contacturen, dat is eigenlijk wel een beetje de gouden regel. Veertig contacturen dat zijn dus vijf hele dagen die worden meestal ingevuld met vijf dagen van zes uur, en per bijeenkomst twee uur digitaal voor inlezen. Daar kan je ook een beetje mee spelen natuurlijk. Onafhankelijk voorzitter, hoe kom je daaraan? Nou, dat ben ik nog niet tegenkomen als een probleem. Het is wel heel goed om daar goed over na te denken. Wil je bijvoorbeeld, als het over een controversieel onderwerp gaat wat al heel lang speelt in Dordrecht, misschien niet iemand die daar een rol in heeft gespeeld. Maar misschien wil juist wel iemand die veel weet van Dordrecht. Maar als het bijvoorbeeld gaat om een onderwerp als klimaat, misschien ook wel. En dus dat is een onderdeel van het voorbereidingsproces, dus het opstellen van het profiel waar die voorzitter aan moet voldoen. Brenninkmeijer was voorzitter van het Amsterdamse Burgerberaad, dus het was iemand die heel veel wist van burgerberaden. Dus die mensen die zijn er die zijn er ook nog steeds onder. Dat niet echt denk ik een heel groot struikelblok. Heb ik nu nog vragen gemist?

De voorzitter: Die komen dan zo direct aan de orde. Dan wil ik nu even eerst inderdaad de initiatiefnemers de vraag laten beantwoorden.

De heer De Feijter: Dank u wel, voorzitter. En allereerst dank aan de commissie. Het zijn allemaal mooie vragen, goede vragen. Het laat zien dat u zich goed heeft ingelezen, en dat het ook in deze commissie leeft. Dus dat is mooi. Allereerst de vraag van de heer Kleinpaste van Gewoon Dordt die vroeg hoe de begeleidingscommissie er dan uit moet zien, en ook of de wethouder, en wij in die zin, daar hetzelfde idee over hebben. Het is in ons initiatiefvoorstel een vrij kort kopje geweest. En dat is ook met een reden, juist ook omdat we in die zin het gesprek ook met jullie allemaal als raad hierover aan willen gaan. We hebben een voorstel gedaan in het initiatiefvoorstel. Bij nader inzien kan ik me ook heel goed vinden in de punten die de heer Kleinpaste zegt, het is niet de bedoeling dat zo'n begeleidingscommissie natuurlijk politiek gaat worden.

Die taak die ligt bij de raad zelf. Wat ons betreft is het wel goed dat de raad op een manier betrokken is bij het proces, en daarom zou zo'n begeleidingscommissie goed zijn maar dan is echt op het proces. En dat zo'n begeleidingscommissie, als zo'n Burgerberaad eenmaal start, ook echt afstand weer neemt daarvan, want je wil ook niet de schijn hebben: zie je nou wel, politiek is er toch weer bij betrokken en die bepalen uiteindelijk alles. En je wil echt die afstand ook in dit geval juist afstand creëren tussen politiek en burgers om juist hen de kans te geven om hier zelf mee aan de slag te gaan. Maar we horen zeker bij een oordeelsvormende vergadering ook jullie ideeën over verdere invulling. Specifiek ten aanzien van het onderwerp zou nu een voorstel van ons zijn om een steekproef te doen in de stad en zo ideeën voor onderwerpen dus op te halen, en dat dan het college bijvoorbeeld dat destilleert tot drie onderwerpen, en dat de raad uiteindelijk een klap opgeeft: we gaan uiteindelijk voor deze. En heeft de raad in die zin toch nog het laatste woord, maar het is wel opgehaald uit de stad en het zijn dus echt onderwerpen die leven. Dan de vraag van de heer Van der Meer van GroenLinks: waarom dit voorstel nu al in plaats van dat we het samendoen met de startnotitie? Ook een hele terechte vraag. Wij geloven in die zin heel erg echt in de verbindende werking van dit specifieke instrument. We denken wel dat het goed is om beleid te hebben voor de toekomst waarin we burgerberaden misschien vaker willen gaan organiseren, want dat ik ook één van de aanbevelingen die wordt gedaan vanuit de OECD, ook vanuit het SCP uit meerdere onderzoeken: hou dit niet bij één keer, ga dit vaker doen. En daarom is er ook beleid nodig: op welke momenten willen we dan het instrument gaan inzetten? Dus daar zijn we het helemaal mee eens dat we dus echt hier beleid voor moet komen. Tegelijkertijd zeggen we ook: begin er nou ook gewoon eens mee. Wat ik zeg, wij geloven gewoon in de verbindende werking van dit instrument, en daarom zouden wij er gewoon zo snel mogelijk hiermee aan de slag gaan. Dan hebben we nog een vraag van mevrouw Schnabel of het onderwerp door de politiek bepaald. Nou, daar heb ik net eigenlijk al een beetje antwoord opgegeven over het onderwerp. Dus ik hoop dat dat zo goed genoeg het zal beantwoorden. Aanvulling ja.

De heer De Heer: Voorzitter, misschien een korte aanvulling. Ik denk ook dat de vraag van mevrouw Schnabel was hoe krijgen we mensen die nu op afstand staan dan wel aangehaakt, en hoe maken we het dan toch aantrekkelijk? Het voorbeeld wat mevrouw Schnabel gaf was ook natuurlijk op basis van wat ik in de buurt meemaakte, een buurtbewoner die ik sprak. Ja, de vraag is of die persoon natuurlijk ook mee gaat doen in dat Burgerberaad. Het is niet dat die zich kan melden straks, dat hij zegt ik zou graag mee willen doen, of dat wij die persoon direct kunnen uitnodigen. Wel, en dat is misschien ook een lijn met de vraag die de heer Van Ballegooijen stelde: hoe gaan we er nu voor zorgen dat uiteindelijk die samenstelling wel zo is dat je ook de afgehaakte mensen of de mensen die nu wel erg ver op afstand staan toch mee gaan krijgen? Nou, daar zijn natuurlijk instrumenten voor. We hebben het ook wel eens gehad over bepaalde wijken van Dordrecht dat het daar misschien moeilijker gaat zijn om daar deelnemers te krijgen, of om daar mensen 'ja' te zeggen op die uitnodiging die je doet. Misschien zul je dan ook wel moeten gaan werken met een andere publiekscampagne of met andere ambassadeurs vanuit de wijken. Maar uiteindelijk is het in ieder geval belangrijk - niet dat die ene buurtbewoner van mij kan aanhaken - dat bewoners, zoals deze persoon, wel uiteindelijk onderdeel gaan zijn van het uiteindelijke groep deelnemers. Ik zie een aanvullende vraag.

De voorzitter: Nog heel even. Had u nog ...

De heer De Feijter: Ja, er waren nog wat meer vragen. Oh, staat het aan? Ja, er waren nog wat meer vragen en nog een korte aanvulling dan op deze. Juist ook de burgers die vaak niet betrokken zijn ook bij inspraakavonden die daar vaak niet bij opkomen dagen, die hebben vaak daar meerdere redenen natuurlijk voor, en we willen ook bepaalde drempels wegnemen. Er zijn mensen die gewoon twee banen hebben omdat ze anders niet rond kunnen komen. Ja, dan ga je niet een weekend lang praten en even politicus spelen. Dat snappen we heel goed. Daarom zeggen we ook neem die drempels weg, zorg ervoor dat er een dagvergoeding is, zorg ervoor dat er kinderopvang is, zodat je ook juist dat soort mensen erbij hebt. En het zou een idee kunnen zijn om bepaalde wijken in Dordrecht dus of op bepaalde hokjes, om het even zo te zeggen, extra te loten in eerste instantie, extra te vragen omdat je weet dat het reactiepercentage van die groep minder hoog is. Dan hebben we nog de vraag van de heer Safranti van DENK. Dat was ook een hele goede vraag. Daar heeft de heer Wittkamp ook al eigenlijk antwoord op gegeven over dat meer vertrouwen, blijkt dat nu ook echt daadwerkelijk dat dat komt door het Burgerberaad? Nou eigenlijk de heer Wittkamp heeft een goed antwoord gegeven. Het blijkt wel degelijk uit onderzoek dat dat inderdaad helpt en het geeft burgers ook meer democratisch zelfvertrouwen. Dus je ziet ook juist dat die afhakers in die zin echt weer aanhaken, en echt het idee hebben waar ze eerst daarvoor het idee hadden 'ik heb geen verstand van politiek', en, 'ja, waarom mijn mening, wat doet het ertoe', krijgen ze daarna dat idee wel: dit doet ertoe. En dat is natuurlijk heel mooi om te zien. Daarnaast is er heel recent onderzoek geweest. Is op een maart uitgekomen van het SCP, echt een burgerperspectief op burgerberaden specifiek van wat vindt de burger zelf er nu van, want we praten er als politici wel over maar wat vindt de burger zelf? En dan blijkt dat gewoon een hele ruime steun is voor het concept burgerberaden. Nou, ik weet even de prestatie niet uit mijn hoofd, maar in ieder geval een groot gedeelte van de mensen steunt het idee en zien het ook als een correctie op onze huidige democratische rechtsstaat, in die zin, om juist meer het beeld van burgers zelf mee te nemen. Dan heb ik er nog ... Nee, dat dat waren ze.

De heer De Heer: Voorzitter, ik denk dat ik nog een vraag heb gemist, misschien zou ik die nog kunnen beantwoorden?

De voorzitter: Zegt u het maar.

De heer De Heer: Dat is een vraag van de heer Van Ballegooijen die volgens mij stelde: wordt zo'n uitkomst van een Burgerberaad door niet deelnemers nu beter ontvangen wanneer de uitkomst niet jouw uitkomst was dan wanneer dat je dat zonder een Burgerberaad had gedaan? Wat we daarvan leren, in ieder geval wat we lezen, is dat het wel het geval is. Ik vond het wel een heel mooi treffend voorbeeld ook hoe ... In Ierland was er een Burgerberaad over abortus. Nou, een gigantisch gevoelig onderwerp, ook wat dat land enorm in tweeën verdeeld, heel veel felheid. Er was een burgerraad over. Iedereen hield een beetje zijn hart vast. Uiteindelijk was er een bepaalde consensus waarvan ook mensen die misschien heel erg tegen waren toen veel meer voor werden, en mensen die voor waren toch ook hun bezwaren ook wel kregen. Uiteindelijk was er een bepaalde consensus, en was er ook echt van mensen die zeiden, ja, dit is niet mijn uitkomst, maar ik heb wel gezien en geleerd, of als deelnemer of als toeschouwer, hoe we bij deze uitkomst zijn gekomen, en dat zegt mij dat dit een zorgvuldig proces is geweest waarbij we ook echt als burgers zelf met elkaar hebben mogen meebeslissen,

in plaats van dat we die keuze over dit gevoelige onderwerp puur vooral uiteindelijk bij de politici neerleggen. Dus wat dat betreft, vond het daarom zelf een treffend voorbeeld, leren we dat dat inderdaad het geval is.

De voorzitter: Goed. Even stiekem, het mag als voorzitter niet, maar dat van in Ierland vond ik zelf wel een mooi voorbeeld van hoe het kan. Ik wil nu even kijken of vragen beantwoord zijn, of dat er misschien nog aanvullende vragen zijn naar aanleiding van. Nou, dan ga ik nu van rechts naar links. Zo direct komt ook nog de wethouder even maar ik hoorde niet zoveel vragen. Eentje. Nou, weet je wat, dan geef ik daarvoor nog even de gelegenheid, en dan ga ik zo direct van rechts naar links nog kijken of er nog... Zijn.

Mevrouw De Jonge: Ja dank u wel, voorzitter. Inderdaad één vraag van de heer Kleinpaste van Gewoon Dordt of wij hetzelfde onder begeleidingscommissies verstaan? Het lijkt me goed inderdaad dat we daar wel even nog met elkaar over spreken. Wij we hebben hier ook best wel even over zitten brainstormen van hoe zit dat in elkaar, wat is dat eigenlijk precies? Dan kwamen er twee belangrijke kenmerken naar voren, onafhankelijkheid en continuïteit. En eigenlijk maken deze bij dat we goed met elkaar moeten nadenken wat is een begeleidingscommissie, is die voor slechts eenmalig voor één Burgerberaad, of is het een commissie die sowieso misschien langer bestaat? Vandaar dat we zeiden van onafhankelijk: nou, misschien moet je niet een collegelid maar een ambtenaar erin zetten, misschien geen raadsleden maar een griffier, en ook degenen die je erbij zet moet onafhankelijk zijn van welk onderwerp er ook mogelijk voorbij gaat komen. Dus elke inwoner is in die zin wat ons betreft een deelnemer. Maar kijk uit met maatschappelijke organisaties, want vaak hebben die weer een belang. En die continuïteit zit hem daar ook in. Laten we wat ons betreft niet afhankelijk zijn van bestuurders en politiek die toch enige regelmaat wel eens wisselen. Maar als je het gaat doen, haal dan de kennis binnen, dus maak gebruik van de medewerkers die hopelijk straks in het team mogen van de participatie, en bij de griffie waar ook continuïteit is. Dus dat dat wilden wij nog wel graag met jullie verder bespreken om te kijken van wie en wat is nu precies de begeleidingscommissie?

De voorzitter: Goed, ook weer een mooi stukje voor de oordelende sessie. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja dank u wel, voorzitter. Dat sluit naadloos op aan, want ik zit inderdaad heel erg met dat begeleidingsproces. Ik kan mij heel goed een onafhankelijke begeleidingscommissie die het verschijnsel Burgerberaad begeleid en daar advies aan geeft, dat kan ik me prima voorstellen. Maar als het gaat over de keuze en de formulering van een vraagstelling dan hoor ik eigenlijk twee verschillende dingen in de discussie. Aan de ene kant zijn er mensen die zeggen dat moet je goed als raad accorderen, de kaders aangeven, want als je dat niet doet dan is de raad ook niet gecommiteerd, kan niet gecommiteerd zijn wat daaruit komt. En aan de andere kant hoor ik de suggestie van het onderwerp voor een Burgerberaad moet uit de samenleving komen. Nu kunnen er natuurlijk best vanuit de samenleving allerlei goede ideeën komen, alleen moeten we natuurlijk inzamelen. Maar daar moet toch een moment zijn, vraag ik me af, en dat is een vraag aan zowel de indieners als de wethouder, waarop je dan als raad zegt we willen het zo, of er wordt iets gesuggereerd vanuit de samenleving, maar dat vinden wij niet de goeie vraag, en daar kunnen wij niet mee uit de voeten. Dat moet toch mogelijk zijn of niet?

De voorzitter: Ik meende dat de initiatiefnemers daar al iets over zeiden, maar we gaan eerst even verder kijken. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Wat ik me nog afvroeg was er net aangegeven dan zijn er verschillende momenten waarop contact opgenomen wordt met mensen om hun bij het Burgerberaad te vragen. En er gaat een brief aan vooraf, en telefoontjes en allerlei stappen daarvoor. Maar wat als de mensen de brief niet kunnen lezen, als mensen de telefoon niet opnemen als ze niet achter de computer zich aan kunnen melden? Lijkt me handig ook inderdaad om dat mee te nemen, omdat we dat nu ook veel terugkrijgen.

De voorzitter: Oké, dan zag ik nog de heer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ja voorzitter, ik heb nog de volgende vraag. ChristenUnie/SGP gaf aan te denken aan een initieel budget van 200.000 euro. In het collegeadvies lezen we dat ze dat wat te krap inschatten. Ik ben ook benieuwd of de heer Wittkamp wellicht wat ervaring heeft hoe in andere gemeenten wat voor prijskaartje hier nu aanhang. En het detail waar ik dan ook wel benieuwd ook over een financiële vergoeding voor de deelnemers voor een dag. Aan wat voor dagvergoedingen dan gebruikelijk zijn daarbij?

De voorzitter: Lijkt me duidelijk. De laatste vraag is dan voor de heer Safranti want anders komen we ... Nou oké, de heer Van Ballegooijen dan ook nog, en dan zijn we echt klaar. Vragen...

De heer Safranti: Mijn vraag is al gesteld door mijnheer Van der Kruijff, want die vraag had ik eigenlijk ook willen stellen.

De voorzitter: Wunderbar! Dan de heer Van Ballegooijen.

De heer Van Ballegooijen: Nou, wel fijn dat ik dan toch nog die laatste vraag mag stellen, voorzitter. Ik maak er twee van, maar ik zal het heel kort houden. Aansluitend op wat de heer Van der Meer al als mogelijke zorg uitte, die kaders die van tevoren gesteld zouden moeten worden door de raad, ook om juist te zorgen dat het beleid wat daar mogelijk uitkomt ook geaccepteerd wordt. En dat geldt eigenlijk ook misschien wel voor de basis van de loting. Daarbij is de afspiegeling van die ... Nee, die worden samengesteld door de raad, als ik het goed begrijp uiteindelijk. Ik vroeg me af, eigenlijk een vaag aan de heer Wittkamp, is daarvoor een simpele meerderheid afdoende, of zou dat eigenlijk nog breder gesteund moeten worden binnen de raad om te zorgen dat dat van tevoren eigenlijk goed afgedekt is? En het tweede is eigenlijk, had ik in de eerste ronde ook al gevraagd maar misschien niet helemaal duidelijk genoeg, wat nu als op basis van de kaders voor de loting die afspiegeling van de samenleving die beoogd wordt niet behaald wordt op basis van de aanmeldingen, wat gebeurt er dan met het Burgerberaad?

De voorzitter: Lijkt mij duidelijk. Ik wil eerst de heer Wittkamp vragen om deze vraag nog te beantwoorden.

De heer Wittkamp: Ja dank u wel voor de vragen. Sorry, dat ik die vraag vergeten was. Eerst de vraag van u mevrouw: wat als mensen niet kunnen lezen of geen computer kunnen gebruiken? Bij de loting gaat het meestal zo dat er een brede groep van de inwoners een brief krijgt. Daar zit al enige afspiegeling in.

Je hebt bijvoorbeeld per postcodes, stuur je zoveel brieven naar zoveel adressen, en in die brieven zit een code en als mensen zich aan willen melden moeten ze die code invoeren. Weet dus welke adressen niet hebben gereageerd, en dan kan je dus besluiten om bij die adressen langs te gaan en te vragen: waarom heeft u die brief niet gelezen of niet geopend, kunnen wij u misschien overhalen om toch u in te schrijven? U kunt misschien geen computer gebruiken, u kunt misschien niet schrijven, daar gaan we u bij helpen. Dus je probeert daar echt een inspanning voor te doen. Dus je laat als gemeente zien dat je echt die afspiegeling die je beoogt dat je die wil hebben, dat je daar moeite voor doet. Is ook een beetje antwoord op de vraag van mijnheer Van Ballegooijen, het belangrijkste is denk ik dat je laat zien dat je het echt geprobeerd hebt. En ik ken eigenlijk geen burgerberaden waar dat niet gelukt is. Dus die afspiegeling die komt er wel. Wat hierbij heel belangrijk is dat er eigenlijk twee processen spelen bij het begin van zo'n Burgerberaad, namelijk het eerste is dat het Burgerberaad, als dat begint, heb je eigenlijk al geen afspiegeling van de bevolking meer. Want dat zijn dan mensen die in dit proces zitten die leren over dit onderwerp en daardoor al een bepaalde andere afspiegeling zijn. Dus dat is iets waar je rekening mee moet houden, wat overigens geen probleem hoeft te zijn, want de bijeenkomst die is openbaar maar niet iedereen kijkt ernaar, maar dat kennisniveau wordt het al snel anders. Mensen leren niet alleen over het onderwerp, maar ze leren ook over hoe ze op een goede manier met elkaar moeten overleggen, dus dat is ook winst. Het tweede is dat er bij het Burgerberaad eigenlijk rekening moet worden gehouden dat er wat mensen afvallen. Soms al na de eerste bijeenkomst want dan komen ze erachter wat er nu echt misschien gevraagd wordt, en dat ze dan denken: nou, toch maar niet. En dan zorg je dat er een paar reserve leden zijn, zo mogelijk vanzelf het profiel die dan in kunnen springen. Er zijn wat middelen die je moet inzetten om te zorgen dat je echt moeite doet om die afspiegeling goed te houden. Nou, dan wordt er gesproken ... Overal waar ik kom vragen over de vergoeding. Dat ligt heel ingewikkeld. Hoe ga je mensen een vergoeding geven die misschien toeslagen krijgen? Nou, er is een manier voor. Je geeft onder het mom van een vrijwilligersvergoeding mag je vijf euro per uur verstrekken, tot een maximum per jaar. Gemeentes die gaan op die manier zorgen dat dat veilig kan, veilig voor de deelnemers. Daar zijn manieren voor ook afgestemd met de belastingdienst. En ja, meestal komt het erop neer van dat dat dan tachtig tot honderd euro per dag is voor de deelnemers.

De voorzitter: En dan heel kort nog even van wat kost het een gemeente, want we moeten nu echt naar een afronding.

De heer Wittkamp: Precies. Nou, er zijn burgerberaden vanaf 50.000 euro, maar dat zijn hele kleine burgerberaden. Rotterdam reserveert 300.000 euro. Haarlem heeft ruim 200.000 euro gereserveerd. Dus dat zijn bedragen waar je snel aan moet denken.

De voorzitter: Dank u wel. Nog even de indieners, de heer De Heer.

De heer De Heer: Ja voorzitter, heel kort. Misschien op de vraag van de heer Van der Meer. We staan op dit moment gewoon nog ook open om het gesprek aan te gaan met college en raad over hoe moet die beleidscommissie eruit gaan zien? En hoe moet de betrokkenheid van de raad zijn, omdat die aan de ene kant op afstand moet zijn, omdat het niet te veel bemoeienis van de raad vooral moet krijgen, want anders zijn we dezelfde dingen aan het doen in een nieuw jasje, en aan de andere kant ook niet te ver op afstand want anders zegt de raad ook: hallo, we zitten hier ook niet voor niks.

Dus wel met een bepaalde bemoeienis aan de voorkant om de juiste kaders te stellen om ook te zeggen: wat hebben wij te zeggen uiteindelijk over het onderwerp? Bijvoorbeeld we halen het onderwerp wel op uit de stad maar uiteindelijk maken we als politiek als college en raad een besluit over wat het moet worden, zodat we daar ook echt achter kunnen gaan staan. Zodat ook in, wat volgens mij de heer Van Ballegooijen ook vroeg, hoeveel steun van de raad is er nodig? Ja, een hele ruime steun misschien wel unaniem van raad en college om erachter te gaan staan, want dan heb je echt iets te pakken, en dan kan de stad ook echt ergens op rekenen.

De voorzitter: Misschien dat we daar dan, want dat zou mijn voorstel zijn ... Ik weet niet of de wet... Nee. Ik stel voor dat we gaan besluiten wat we hiermee gaan doen. Het lijkt mij in de lijn der verwachtingen te liggen ook omdat het een initiatiefvoorstel is, dat we gewoon overgaan tot een beoordelende bespreking. Heeft iemand daar commentaar op of iets of te zeggen? Vergeet ik iets? Oordeelsvormende vergadering. Uiteraard komen dan de politieke vragen en meningen et cetera aan de orde. Oh ja, oké. Wat wordt de politieke vraag? Ja, ik kan er zo wel één verzinnen, maar wil iemand een voorzet doen?

De heer Kleinpaste: Voorzitter? De primaire politieke vraag lijkt mij of de raad dit instrument zou willen gaan toepassen en een kans wil gaan geven?

De voorzitter: De heer Van der Meer heeft nog een aanvulling.

De heer Van der Meer: Als je ja of nee vraagt, maar ook onder welke voorwaarden? En daarnaast vind ik het nogmaals heel belangrijk, maar daar zijn we het over eens, ook de politieke vraag wat de rol van de raad en eventueel van het college in het proces moet zijn? Dat hoort er wel bij, denk ik.

De voorzitter: De heer De Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ja voorzitter, ik sluit me aan. Uiteraard moeten we zijn bij de vragen: wil je dit ja of nee? Maar ook gezien het collegeadvies zou ik er ook wel bij willen betrekken: willen we dat nu meteen doen of willen we toch ook wachten op de startnotitie en het invlechten daarin die van het college gaat komen? En dat we het daar wel over gaan hebben met elkaar.

De voorzitter: Dat lijkt me ook een goede aanvulling. Ik zie mijnheer De Vries.

De heer De Vries: Voorzitter, ik sluit me aan bij de heer Gert Jan Kleinpaste.

De voorzitter: Oké. Ja alleen maar nieuwe dingen zijn er nodig, maar in ieder geval bedankt. Oké. Ik zie brede steun. Is er iemand die een politieke vraag af wil voeren? Nee, doen we nooit, hè. Dan denk ik dat we een vruchtbare bijeenkomst hebben gehad die ik dan bij deze sluit. Dank u wel voor uw aanwezigheid, aandacht, vragen et cetera.

5. In te stemmen met de Routekaart wonen - Raadsvoorstel

6. Raadsinformatiebrief over Realisatieagenda – Raadsinformatiebrief

7. Raadsinformatiebrief Bouwbrief en realisatiemonitor bouwende stad - Raadsinformatiebrief

Voorzitter: Mevrouw Koene
Raadsgriffier: De heer Boom
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. De Feijter (CU/SGP)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Laban (CU/SGP)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Schilt (PvdA)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Smith

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

De voorzitter: Goedenavond, dames en heren. Met een kleine vertraging van vijf minuten - ja, maar vijf minuten, dat is best wel wat hoor - starten wij met deze oordeelsvormende commissie en die gaat over het raadsvoorstel om in te stemmen met de Routekaart wonen in combinatie met de raadsinformatiebrieven over Realisatieagenda en Bouwbrief. Een mondvul. Welkom dus allemaal. Goed, we moeten acht fracties minimaal hebben. Die hebben we, dus we kunnen beginnen. Toelichting waarom we deze vergadering hebben. Er is in deze Routekaart handelingsperspectief geschetst om meer regie te nemen op wonen door betaalbare kopen huurwoningen toe te voegen en meer bij te sturen bij de toewijzing van de huidige woningvoorraad. Er is een agenderingsverzoek gedaan door de fracties VVD, CDA en GroenLinks, om de samenhang in de ambities en de techniek van de cijfers - staat er tussen haakjes bij mij - nogmaals uit te zetten. En de Routekaart geeft aan het college hoe de woningmarkt op dit moment functioneert en welke instrumenten er zijn om bij te sturen. Goed.

De heer Noldus: Voorzitter, misschien als opmerking op uw introductie daarbij, want het agenderingsverzoek wat u dus aanhaalt was voor de beeldvormende sessie, dus de techniek en de samenhang uiteraard. Ik denk dat het daar vandaag voor de oordeelsvorming niet zozeer over hoeft te gaan, als aanvulling op wat u schetst.

De voorzitter: Ik was toch helemaal niet uitgepraat. Sjonge jonge, zullen we ruilen?! Nou nee, ik hoef niet meer bij de VVD. Op dinsdag 7 maart - kijk, daar komen we vanzelf, hè - is het raadsvoorstel beeldvormend besproken in een technische sessie, en geconcludeerd werd daar dat het raadsvoorstel verder oordeelsvormend zou worden besproken, waarbij de volgende politieke vragen zijn geformuleerd: wat verstaat de raad onder het begrip betaalbare woningen? Hoe wil de raad regie houden, en is de voorgestelde visie adequaat en voorziet deze in voldoende woningen voor alle doelgroepen? Ik wil u vriendelijk vragen echt vanuit deze drie politieke vragen zo meteen uw eerste reactie te geven. En dat gaan we, als de ambtelijke organisatie en de wethouder het met mekaar eens zijn - ja, dank u wel - gaan wij daaraan beginnen. Dus strak vanuit de politieke vragen aangeven hoe u daar tegenaan kijkt, en dan gaan we kijken hoe het zich verder ontwikkelt. Wie mag ik als eerste het woord geven? Mijnheer Hartmeijer. Zo, die was snel. Gaat uw gang.

De heer Hartmeijer: Super enthousiast. Ja voorzitter, één opmerking. Vanmiddag, als ik het goed heb, hebben wij nog een extra document toegemailed gekregen over de Realisatieagenda Zuid-Holland Zuid. Maar ja, we kunnen denk ik niet van elkaar verwachten dat we binnen een paar uurtjes dat allemaal gelezen en bestudeerd hebben, dus ik vraag me even af of dat betrekking heeft op Dordrecht of we dat niet misschien moeten verhuizen naar een aparte sessie? Dat is eventjes dan wat technische agenderingsachtig. Dus dat eventjes vooraf.

De voorzitter: Even één moment. Het komt nog apart in de agendacommissie, dus u zou het nu eventueel mee kunnen nemen, maar dat hoeft dus niet. Dus u kunt het in principe negeren voor vanavond.

De heer Hartmeijer: Oké, dan doen we het zo. Ja, dank u wel. Ja, we hebben dus een Routekaart ontvangen met daarin een planning van een aantal programma's per onderwerp. Dat in zichzelf is prima, maar de brieven met toelichting vinden wij echt onvoldoende. Als eerste die landelijke norm van drieënhalve ton wat dan betaalbaar zou zijn. Dat roept wel wat vragen op, bijvoorbeeld een jong stel waarvan één leerkracht is en de ander in de ouderenzorg werkt, beiden hele bescheiden inkomens, zijn op zoek naar een huis van tweeënhalf ton. Iets daarboven, en zeker niet drieënhalf ton want dat kunnen ze gewoon niet betalen. Als ze dan zien dat verreweg de meeste koopwoningen in onze stad bijna 70 procent een prijs hebben van drie ton of lager, dan is volgens mij niet de conclusie dat we nu heel snel heel veel woningen van vijf ton nodig hebben, want de vraag is dan voor wie gaan we nu eigenlijk bouwen? Niet voor een heel groot deel van de woningzoekenden in ieder geval. Het argument wat vaak genoemd wordt is doorstroming, dat zien we ook weer terug. Alleen, er wordt heel makkelijk vanuit gegaan dat doorstroming altijd werkt, en dat het merendeel van de mensen een soort wooncarrière zou doorlopen. Twee nieuwbouwprojecten die genoemd worden in de brief zouden dat aantonen. Echter, een SER-rapport van december '22 concludeert dat de zo gewenste massale doorstroom gewoon niet van de grond komt. Dit uitgangspunt negeert namelijk twee grote groepen mensen, ouderen met een bescheiden inkomen, die als volgende stap een appartement willen huren maar dat niet kunnen vinden en dus in een groot geworden koopwoning blijven zitten. En jongeren die voor het eerst samen een huis willen kopen, nog geen vermogen hebben kunnen opbouwen en zien dat de prijzen voor hen te hoog gegrepen zijn en dus in hun huurhuis blijven. Dus ook die huurhuizen komen weer niet vrij. Ontwikkelaars zeggen dan vaak: ja, de kosten zijn zo hoog, we kunnen alleen maar hoge segmenten neerzetten. Dat dreigt nu wel uit de pas

te lopen met de vraag. Het Financieel Dagblad onlangs, afgelopen november, in een artikel: er zijn nog veel te veel plannen voor het hogere segment. Er moet gestopt worden met het bouwen van te dure woningen. Dit gaat fout. Duur wordt straks onverkoopbaar. En een maand geleden: ontwikkelaars kijken steeds vaker naar operaties voor projecten. Provincies hebben wel subsidies vrijgemaakt om betaalbaar te bouwen, maar gezien de opgave is dat wellicht niet genoeg. Vandaar dat mijn partij samen met drie andere partijen onlangs in de provincie een voorstel deden om ook als opdrachtgever te fungeren, dus zelf woningen te gaan bouwen, naast wat de markt en corporaties al doen. Dat haalde geen meerderheid, maar het zegt wel iets over hoe er tegen woningbouw aangekeken wordt ten opzichte van een aantal jaren geleden. Als het gaat corporaties - laatste punt, voorzitter - vinden wij het wel wenselijk om concreet te formuleren hoe die regierol vorm krijgt, waar van rijk tot gemeente nu overgesproken wordt. We zien woningen gesloopt worden, maar zoals in het Witte Dorp ongeveer dezelfde aantal teruggebouwd, en moeten we niet samen met corporaties kijken naar meer slimmer terugbouwen. Hoe gaan we die regierol vormgeven? Voorheen had je vaak bovenwoningen, dezelfde oppervlakte, maar daardoor verdubbel je meteen het aantal. In Zwijndrecht heeft Trivire de Sterrenbuurt enorm verbeterd een aantal jaar geleden. Oude rijtjeswoningen voor een deel vervangen door kleinschalige appartementencomplexen van 20 à 25 woningen, gemixt met andere woonvormen. Dezelfde grond, maar netto dus behoorlijk toevoegen. En ik zeg helemaal niet dat dit soort projecten in het verleden niet plaatsvonden, zeker wel, maar misschien een stapje erbij zou ons helpen. Dank u voorzitter .

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Ja dank u wel, voorzitter. In het raadsvoorstel wordt de noodzaak om de situatie van de Dordtse woningmarkt te verbeteren benoemd, en de Partij voor de Dieren ziet deze noodzaak ook, vooral voor de woningzoekenden met een laag inkomen. In de routekaart wonen wordt aangegeven dat er een tekort is aan betaalbare nieuwbouw koopwoningen. Wij ondersteunen dan ook van harte de plannen om 1.500 betaalbare koopwoningen te realiseren. Wat een betaalbare koopwoning is kan in theorie verschillen van de praktijk. Er is een groeiende groep inwoners waarvan een koopwoning van 355.000 euro niet betaalbaar is. Wij als de Partij voor de Dieren hebben daarom een conceptmotie opgesteld - u zag het al bij de stukken zitten - waarin wij een extra categorie toevoegen en het college verzoekt om van die 1.500 geplande woningen 500 onder de 250.000 euro te programmeren. In de beeldvormende vergadering van 7 maart hebben ook andere fracties aangegeven betaalbare woningen belangrijk te vinden, en ik hoop dan ook dat de andere fracties deze motie kunnen steunen, dan wel willen mee tekenen. En is er behoefte aan afstemming, dan hoor ik het ook graag. Dank u wel.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ik heb nog wel een vraag aan mevrouw Van Herwijnen, want ik vind het wel een heel sympathiek voorstel. Alleen in de praktijk zien we met elkaar vanuit ontwikkelaars, bouwers van woningen, dat zeggen: het lukt helemaal niet met de huidige cao's, met de huidige bouwkosten en het huidige prijspeil - nou, u begrijp wel wat ik bedoel - om woningen van 250.000 euro te bouwen. Geloof u hen niet, of zegt u:

dat kan wel en daar hebben wij een oplossing bij. Want papier is geduldig met de motie natuurlijk, maar het moet ook kunnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Ik denk zeker wel, voorzitter, dat die mogelijkheden er zijn. Als je creatief bent, en dat kan met bepaalde bouwmethodes. Dus als je richting prefab-bouwen gaat, dat kan eventueel als je in constructieve zin met betrekking tot de grondprijs, dat je de grond pas in prijs brengt bij de tweede verkoop van de woning. Dus er zijn denk ik wel creatieve oplossingen om die betaalbaarheid wel mogelijk te maken.

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Ja voor mijn woordvoering, voorzitter. Ik weet niet of ik aan de beurt was. Ja? Oké, dank. Om met het eerste punt te beginnen. We zijn blij met dit voorstel, want ik denk dat voor alle partijen hier in de raad geldt dat woningbouw en wonen in z'n algemeenheid een breed gedragen zorg is, een belangrijk uitgangspunt is. Dus de Woonbrief zoals we die zien, zien we ook als een duidelijk procesvoorstel om daar met elkaar kort op de bal te zitten in een veranderlijk en dynamiek speelveld. Vanuit het rijk komt er een wet op ons af die het nodige betekent. We hebben als gemeente een aantal instrumenten, dus daar zijn wij blij over dat we daarin gefaciliteerd worden om daar met elkaar kort op de bal te zitten. En als Dordtse VVD zijn we in ieder geval ook zeer bewust dat er heel veel vraag is naar woningen, meer woning in onze stad. Dat gaat over nieuwbouw, en het gaat tegelijkertijd ook over hoe zorgen we nu dat de bestaande woningvoorraad die we heel veel hebben dat die ook goed en breed toegankelijk is voor juist die doelgroepen die net al even in de eerste paar sprekers naar voren kwam? En het is in ieder geval belangrijk dat we ons inzetten voor het echt realiseren van woningen en zorgen dat de bestaande woningen, zoals ik zei, toegankelijk zijn. En de heer Van der Kruijff stelde net een terechte vraag bij de motie. Ik denk sympathiek, maar laten we vooral zorgen - en dat is onze breedste zorg - dat we echt die realisatie op peil krijgen. En daar zit het denk ik de belangrijkste opgave. En voorzitter, voor ons als raad die geldt dat we een belangrijke rol hebben bij het maken van plannen en het aanjagen van diverse ontwikkelingen in onze stad. En we zien ook dat de categorie betaalbaar achterblijft. Ik denk dat dat ook terecht geagendeerd is. In het politiekakkoord hebben we ook opgenomen dat we het toevoegen van 1.500 betaalbare koopwoningen gaan toevoegen aan de planvoorraad in deze periode. En is het al genoeg en snel genoeg? Nou, dat ongetwijfeld niet, maar het draagt wel bij aan de doelstellingen die we in de woonvisie hebben en waarbinnen stadsbreed behoefte aan is.

De voorzitter: Gaat u even ademhalen, want ik zat te wachten op een soort cue, maar die kwam niet. Mijnheer Damen.

De heer Damen: Ja voorzitter. Collega Noldus die gaat in op de toegankelijkheid. Wat ik mis in zijn verhaal is dan de toegankelijkheid van de huursector.

De heer Noldus: Nee voorzitter, een terechte vraag, en dan kom ik zo meteen op terug. Kijk, ik denk ... Nee, kom ik zo meteen op terug, als u het goedvindt. Want even nog over de prijs categorie. Ik denk dat dat een terechte zorg is. We zien dat de woningprijzen stijgen, we zien ook dat de indexering van die bouwrijzen dat we daar als raad steeds jaarlijks een nieuwe normen voor gaan bedenken dat het ingewikkeld is,

maar tegelijkertijd dat het goed is om die marktendens te volgen daarin omdat we juist willen sturen op het type woningen en doelgroepen, en minder op sec een vaste prijs daarin. En dat is ingewikkeld, maar dat is wel, denk ik wat nodig is voor een breed gedragen bouwopgave. Ik denk dat stabiliteit belangrijk is.

De voorzitter: U heeft een interruptie.

De heer Uysal: Ja, ik ben heel erg benieuwd hoe de VVD kijkt naar ... Die definieert dus nu betaalbaarheid als drieënhalve ton, maar ik ben ook heel erg benieuwd hoe de VVD kijkt naar bouwen voor bepaalde doelgroepen zoals politieagenten, leraren en verpleegkundigen? En ondanks verzocht de Dordtse VVD om een gratis Dordtpas te verstrekken aan politieagenten, maar met een gratis Dordtpas kan je nog geen huis kopen. Dus hoe kijkt de VVD daarnaar?

De heer Noldus: Nou voorzitter, ik denk dat GroenLinks met een voorstel komt om de huizen toe te voegen aan het Dordtpas-arrangement. Dat wordt ingewikkeld en leuk. Nee, ik denk een terechte vraag. En drieënhalve ton als betaalbaar, dat hangt natuurlijk nog net af wat je te besteden hebt. Ik denk dat we dat met elkaar daar snel mee eens zijn. Tegelijkertijd is dit nu eenmaal het label wat er ook vanuit het landelijk in de normen aan aangehangen wordt. En betekent dat het iedere woning in die categorie precies 355.000 euro moet kosten? Nee, wat ons betreft niet, want het aanbod zal ook moeten zijn waar uiteindelijk echt behoefte aan is. Maar we moeten met elkaar wel scherp zijn op het feit dat we niet met elkaar opschrijven dat een woning dat we minimaal 750 woningen tot anderhalve ton moeten gaan realiseren, terwijl wij met z'n allen in deze zaal snappen dat er dan geen woning uit die categorie gebouwd gaat worden. Zo reëel moeten we met elkaar durven zijn. Tegelijkertijd, ik hoorde dat de heer Hartmeijer van de SP ook eigenlijk zeggen, we hebben met elkaar hier in de stad een redelijk grote voorraad met betaalbare koop. Die heeft zijn voordelen, ook zijn uitdaging, maar ook zeker zijn voordelen hierin. En ik denk dat we daar die doorstroming toch echt keihard nodig hebben om hier voor alle Dordtenaren een goede passende woning te vinden. Want je kan terecht zeggen die politieagent die wil een passende woning hebben, maar dat hoeft natuurlijk niet in alle gevallen per se een nieuwbouwwoning te zijn. Een hele goeie start voor mensen kan ook gewoon een betaalbare, goede koopwoning zijn uit de bestaande voorraad. Dan ga ik even verder, ook richting een sociale huursector. We hebben een aantal vragen gesteld, en daar zijn antwoorden opgekomen. Mag ik door?

De voorzitter: We hadden net, mijnheer Noldus, in de andere vergaderkamer mijnheer Oostenrijk te gast als inspreker. Dat was ook een beetje zo van: gooi er vooral een kwartje in. Maar gaat uw gang.

De heer Noldus: Sorry ja. Bedankt voor het vergelijk. Maar ik ben bijna over een kwart. Ik ga richting een afronding, voorzitter. Nee, we hebben technische vraag gesteld. Dank aan het college en de ambtelijke organisatie voor de beantwoording. Vooral over de zoektijd en de inschrijftijd. Vorige keer in de beeldvorming was daar best wat onduidelijkheid over. We zien dat de opzoektijd oploopt in de sociale huursector. Tegelijk wat in lijn is met de rest van de van de regio. We vinden het verder belangrijk dat - hebben we vorige keer gezien - dat er acht of negen procent - hou me even te goede - sociale huurwoningen niet in corporatie handen zijn.

Dus we willen graag dat dit verder in kaart gebracht wordt wat we hiermee kunnen, hoe deze toegankelijk zijn voor verschillende doelgroepen. Wie daar wonen is misschien een beetje deïstisch, maar we hopen op en toch nadere uitwerking erop, want dit is echt een belangrijk aanbod aan woningen in onze stad wat zeker onder sociale huur definitie valt waar we toch wat meer diepgang op zouden willen daarin. Dan voorzitter, over deze doelen te bereiken. We willen graag, en dat zien we gelukkig terug in de Woonbrief, dat er prestatieafspraken komen met de woningcoöperaties, provincie en het rijk, waar wij ook de sociaaleconomische schaa sprong, die we toch al stad voorstaan, en de huidige woonvisie leidend zijn of in ieder geval passend in zijn. En we zien dit terug in de in de Woonbrief, dus daar zijn we blij om. En voor de rest wat we niet per se helemaal terugzien en wel een belangrijke uitdaging gaat worden is...

De voorzitter: Even een moment. Mijnheer De Feijter.

De heer De Feijter: Dank u wel, voorzitter. De heer Noldus die benoemt net de sociaaleconomische schaa sprong die we willen maken als stad, en dat ze inderdaad één van de ambities en ook één van de ambitie is van de Smart Delta Drechtsteden. Tegelijkertijd zien we nu natuurlijk heel erg tekort aan bouw materiaal aan bouwvakkers ook. En denkt de VVD dat dit ook effect heeft voor wat nu prioriteit moet gaan hebben binnen de ambities, want wij zeggen enerzijds we hebben een hele grote ambitie om betaalbare woningen te gaan bouwen. Anderzijds zeggen we: we willen die sociaaleconomische schaa sprong maken. Kan dat nu eigenlijk tegelijkertijd, of is er nu gewoon één ding wat we moeten gaan prioriteren?

De heer Noldus: Nou voorzitter, wij denken dat dat allebei kan en allebei moet namelijk, want je ziet juist die ontwikkelingen, om betaalbaar te kunnen realiseren zal daar ook een mix moeten zijn met andere type woningen. Dus die mix maakt een plan uiteindelijk realiseerbaar. En waar ik mee begon is de belangrijkste zorg die we als VVD hebben is de uitvoering en de realisatie van de echte plannen die er liggen. Ik bedoel, we hebben gezien in de Bouwbrief, de planvorming is groot. Dat zien we ook in het Brink-rapport terug. We hebben er redelijk wat plannen. Er moet nog wat bij, maar redelijk wat plannen, maar de uitdaging zit toch echt in de realisatie. En dat zit toch onder andere in die betaalbare groep, terecht heb ik genoemd. Maar het zit ook zeker nu in een aantal andere sectoren, segmenten. Voorzitter, met dat antwoord wil ik echt nog even een laatste punt verdergaan. We zien in het land in toenemende mate zorg over midden huur. En de heer Uysal van GroenLinks gaf aan hoe we kijken tegen de woning voor die politieagent en die zorgmedewerker et cetera. In de stukken van het rijk, en dan gaan we hier niet over, maar wordt daar middenhuur toch als echt sleutel in deze markt ook qua doorstroming, meer als huisvesting benoemd. En tegelijkertijd zien we altijd ook door landelijke instrumenten maar mogelijk ingewikkeld wordt. Dat moet allemaal nog maar blijken het komende half jaar. En we vragen aan het college om kort op de bal te zitten wat dat aangaat, maar ook zeker de raad hierop in positie te brengen mochten er wijzigingen zijn vanuit landelijk die we hier als gemeenten op in kunnen springen om juist ook deze groep toegankelijk te houden, omdat die juist zo belangrijk zijn voor een adequate huisvesting hierin. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Ja mijnheer Noldus, dan moet ik toch even. Vier keer heeft u genoemd 'kort op de bal' te zitten. Welke sport is dat?

De heer Noldus: Ja ik kom net uit de ...

De voorzitter: Want het zitten en bal, dat is op zich ...

De heer Noldus: Ik kom net uit het sportbeleid sessie, maar bij heel veel sporten kun je kort op de bal zitten, en dat geeft heel vaak voordelen, want dan ben je namelijk altijd in snelle positie en dat willen we graag.

De voorzitter: Ik snap de bedoeling wel, hoor, maar ik denk: er zit voetbal of zo, is dat nieuw? Goed. Even kijken. Nee, ik ga mijnheer De Feijter het woord geven.

De heer De Feijter: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, allereerst dank aan het college voor het uitgewerkt stuk met duidelijk ook de instrumenten die we als gemeente kunnen inzetten. En ook fijn natuurlijk om de hele analyse te zien van hoe ziet de huidige markt eruit en wat kunnen we gaan doen? Uit het stuk, daar schrikken we eigenlijk ook alweer van, want er is natuurlijk een duidelijke mismatch tussen wat we in een planvoorraad hebben zitten en wat we eigenlijk willen uiteindelijk, waar we naartoe moeten. Daarom ondersteunen we ook natuurlijk de ambitie om 1.500 betaalbare woningen te gaan bouwen. Ook wij hebben onze twijfels bij moeten we het überhaupt nog wel betaalbaar noemen, of moeten we gewoon eigenlijk met z'n allen concluderen we kunnen gewoon niet meer betaalbaar bouwen, punt? Dat hopen we natuurlijk niet, maar de definitie die nu natuurlijk gehanteerd wordt van maximaal drieënhalfton. Ja, en de werkelijkheid is dat natuurlijk voor heel veel mensen niet betaalbaar. Als je kijkt naar wat de heer Hartmeijer ook al zei, een stel wat net begint, kan dat niet betalen, laat staan iemand die alleen is, starter is op de woningmarkt. Daarvoor is twee ton gewoon al prijzig. Dat is de realiteit waar we in leven. Nu snap ik tegelijkertijd ook heel goed dat we nu eenmaal gewoon niet meer woningen voor dat geld kunnen bouwen, maar er is wel een mismatch tussen de realiteit die we willen en die werkelijk is. Dat brengt ons ook tot het volgende punt, voorzitter. Zowel het college als de Smart Delta Drechtsteden willen ook graag jongeren en starters behouden voor deze stad, en dat onderschrijven wij volledig. Daarom zijn we ook blij dat de wethouder binnenkort komt met een voorstel voor de verlenging van de starterslening. Ook zijn we benieuwd, en dat is een vraag aan de wethouder, of er al eens gezocht is naar nieuwe instrumenten om starters toch mogelijk te maken om een huis te kopen? En dan denk ik aan dingen als Duokoop. Pardon, Duokoop of Koopgarant. Ik denk dat deze tijd het ons vraagt om creatief te zijn, zeker als we gewoon door hebben met z'n allen dat woningen gewoon niet meer onder een bepaalde prijs te bouwen zijn, dat vraagt dan om creativiteit en om andere oplossingen. We zijn benieuwd of het college zich daar al in verdiept heeft? Tot zover in eerste instantie, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb het even net zitten berekenen. Voor 355.000 euro moet je zo'n 75.000 euro verdienen. Goed, even kijken. Mijnheer Damen.

De heer Damen: Ja voorzitter, over de betaalbaarheid van koopwoningen is wel het nodige gezegd. Ik denk dat het simpel is om wat de Partij van de Dieren zegt dat er gekeken wordt naar creatieve bouwmethoden. In Nieuw-Krispijn is een coöperatie op een hele goedkope manier aan het bouwen. Ik denk dat je dat soort voorbeelden moet bestuderen. Ik wil zelf wat verder ingaan op de sociale huurvoorraad. De heer Noldus, heeft al gewezen op het feit dat in de stukken staat dat negen procent van de Dordtse woningvoorraad particuliere woningen zijn, huurwoningen zijn die voor minder dan 750 euro zouden worden aangeboden.

Ik ben bang dat die voorraad er niet is, in ieder geval dat die voorraad niet beschikbaar komt, noch op het stadskantoor, noch bij het Regionaal Onderzoeksbureau weten ze waar dat cijfer vandaan komt. Daarom ben ik ook zeer benieuwd naar of die voorraad überhaupt bestaat, en als het bestaat, of die ook voor woningzoekenden met een relatief laag inkomen beschikbaar komen? Als je informeert naar een woning van 750 euro per maand dan wordt er meteen bij gezegd: ja, maar dan moet je drie keer die huurprijs aan inkomen hebben per maand. En dan zit je al snel in de buurt van een gemiddeld inkomen. Dus de vraag is of dat deel van de sociale voorraad een bijdrage levert aan de woonbehoefte van mensen met lage inkomens? Ten tweede. In het Rekenkamerrapport 'Een goed huis voor iedereen?' heeft de Dordtse Rekenkamer gezegd dat de gemeente bij het formuleren van beleid niet met bruto cijfers moet komen maar met netto cijfers. Wat bouw je aan goedkope voorraad en wat breek je af? Helaas, het college heeft met die aanbeveling ingestemd en gezegd dat ze dat zouden doen. Ik zie dat niet terug in de voorliggende stukken, in de Routekaart. Daar wordt nadrukkelijk over bruto cijfers gesproken. Daar wordt gewoon gekeken: wat bouwen we? Nu ben ik eigenwijs, dus ik ben allerlei stukken gaan lezen en in het Brink-rapport op pagina 61 staat dat wij 1.200 woningen gaan slopen. Als ik goed om mij heen kijk in de stad, dan zie ik dat dat niet particuliere woningen zijn, maar dat dat vooral sociale huurwoningen zijn die er gesloopt worden. Als wij 1.500 sociale huurwoningen gaan bouwen en 1.200 slopen is het nettoresultaat 300 sociale huurwoningen die er bijkomen. Op moment dat er 7.000 mensen voor een sociale huurwoning ingeschreven staan is dat bitter weinig. En dat is ook mijn kritiek op de voorliggende Routekaart, het voldoet niet aan het voorzien in woningen voor mensen met een laag inkomen. Tegelijkertijd zeggen we in het kader van de sprong die we moeten maken, dat we 4 à 5.000 woningen voor niet-Dordtenaren willen bouwen met een hoog inkomen, zodat het gemiddelde inkomen in Dordrecht omhooggaat. Dan vraag ik me af waar we mee bezig zijn. Gaan we nu bouwen voor Dordtenaren of gaan we nu bouwen voor het omhoogtrekken van het gemiddelde inkomen in Dordrecht door mensen van buiten hier een woning te bieden? Dat is mijn belangrijkste kritiek op het stuk zoals het nu ligt. Er zijn nog wel punten waar ik veel zorgen over heb. In het hele verhaal zit onder andere dat de toekomst van het gebouw Thureborg dat vervangen moet gaan worden. Daar wonen honderden jongeren met een zeer laag inkomen. In vervangende huisvesting wordt op geen enkele manier voorzien. Ik ben benieuwd hoe het college daar in de toekomst mee omgaat. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ik had nog een vraag aan de heer Damen. Ik voel wel met hem mee met qua beeld, en voor een deel is het ook zo. Er zijn al heel veel sociale huurwoningen gesloopt en die moeten nog teruggebouwd worden. Als je naar landelijk kijkt is ook een doelstelling die nu in de aanstaande wet meegegeven wordt om als gemeente te streven naar ongeveer 30 procent sociale huur van de woningvoorraad. Als gemeente Dordrecht zitten we daar ongeveer op dit moment. Ja, we zitten er iets onder. En met de toevoeging die we gaan doen gaan we volgens mij richting de 30 procent, want we groeien wel iets, zoals je ook becijferde. Zegt u daarmee dat u de 30 procent sociale huur in Dordrecht te laag vindt, en 35 of 40 wil laten zijn?

De heer Damen: Nee, 40 lijkt mij veel te ver gaan. Probleem is dat wij maar heel beperkt toevoegen aan de sociale voorraad, maar we voegen voortdurend veel toe aan de koopvoorraad, en met name de wat duurdere koopvoorraad. Dat betekent dat het percentage zich niet ontwikkelt van 28 naar 30, maar juist daalt.

Als we het op 30 weten te houden ben ik heel tevreden. En dan praat ik nadrukkelijk op de sociale woningvoorraad die in handen is van coöperaties en waarbij je ervan uit mag gaan dat die bestendig is. De sociale huur voorraad die in handen is van particulieren, dat zul je zien, zodra er beperking worden opgelegd aan huur hoogte, maar de kooprijzen nog steeds hoog zijn, verdwijnt die voorraad als sneeuw voor de zon. We hebben in het verleden premiehuurwoningen gehad, in grote mate, die zijn allemaal weg, die zijn allemaal uitgedumpt door de beleggers die die woningen aanvankelijk verhuurden, en hetzelfde zal gebeuren met die negen procent sociale huur particulier.

De voorzitter: Oké, mijnheer Uysal. Oh, mijnheer Noldus heeft nog een interruptie.

De heer Noldus: Ja, nog een vraag richting de Partij van de Arbeid. U geeft aan de zorg te hebben over de sloop van de sociale huurwoningen. Op zich kan ik me daar van alles bij voorstellen. Tegelijkertijd ligt natuurlijk ook een grote opgave voor de verduurzaming van corporatiewoningen. Maar ik ben toch benieuwd hoe de Partij van de Arbeid daar dan in zit, want we hebben tegelijkertijd met elkaar - ik meen in de bespreking van de begroting denk ik dat dat was - de ambitie uitgesproken om die EFG-woningen juist versneld te gaan verduurzamen.

De heer Damen: Ja voorzitter, een terechte vraag. Er zijn een behoorlijk aantal corporatiewoningen die nu gesloopt worden of binnenkort gesloopt worden, zoals het Witte Dorp in de Oudenhovenstraat, zijn net een forse aantal woningen gesloopt, die waren compleet op. Het duurzame van die woningen zelf was absoluut geen rendabele opgave. Maar wat er dan gebeurt is dat er nieuwe woningen worden gebouwd op een, naar mijn idee, slimme manier. Alleen in de stukken staat die woningen als bruto productie vermeld, als netto is er geen productie omdat zowel in het Witte Dorp, als in de aanliggende stuk van Trivire, als in de Oudenhovenstraat, als in Wielwijk-Zuid worden er vrijwel evenveel sociale woningen teruggebouwd als er stonden. Dus er wordt niet toegevoegd terwijl er wel 7.000 mensen in de rij staan. Dat vind ik een probleem.

De heer Noldus: Ja voorzitter nog als laatste, want die zorg die snap ik, en we hebben denk ik in de woonvisie ook met elkaar het nodig over afgesproken. Tegelijkertijd zien we dat nu in de technische vragen die volgens mij vandaag gedeeld zijn daar ook wat het nodige over uitgewerkt is hoe die netto ontwikkeling zich dan verhoudt. Dus daar denk ik een belangrijke toevoeging om daar nog op af te sluiten.

De voorzitter: En eventueel een aanvulling, bedoelt u de Oudelandstraat in plaats van de Oudenhovenstraat? De Oudenhovenstraat, denk ik niet dat ze blij zijn als daar gesloopt wordt. Mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Ja dank. Ik was het bijna volledig eens met de heer Damen. Alleen, hij zegt net er wordt slim teruggebouwd in het Witte Dorp, maar hij zegt ook tegelijkertijd: ja, je moet dat netto cijfer omhoog krikken. Dus dat begrijp ik niet hoe dat samengaat, want volgens mij wordt precies hetzelfde aantal woningen weer teruggebouwd.

De heer Damen: Niet helemaal. Er worden evenveel sociale huurwoningen teruggebouwd, en er worden ook koopwoningen, goedkope koopwoningen, toegevoegd. Dus er worden meer woningen teruggebouwd. Dat leidt tot een menging, vind ik hartstikke goed.

We moeten mengen, niet alleen in wijken met veel sociale woningbouw, ook in wijken met vrijwel alleen koopwoningen. Maar dat vind ik slim. En de koopwoningen worden als financieringsbron gebruikt voor de sociale woningen. Hartstikke goed.

De voorzitter: Oké, mijnheer Uysal.

De heer Uysal: Ja dank, voorzitter. Ja, we staan voor een enorme woningbouwopgave, en onze provincie gaat daar een aanzienlijke bijdrage aanleveren om dat woningtekort op te lossen. En vorige week heeft wethouder Heijkoop ook namens onze gemeente de Realisatieagenda ondertekend die we dus ook vanochtend toegestuurd hebben gekregen. En voor ons is het wel belangrijk dat ons woningbouwprogramma in lijn is met de regionale woondeal, die op zijn beurt weer aansluit op de Wet versterking regie op de Volkshuisvesting die nu in consultatie is gegaan. Maar het roer moet dus om, voorzitter en we zien ook in het raadsvoorstel dat de koers wordt verlegd. Na jarenlang, wat de collega Damen al aangaf, van alleen maar sloop van sociale huurwoningen zien we dus nu ook een groot gedeelte van de sociale huurwoningen in de harde planvoorraad en die waarschijnlijk ook nog eens deze periode gerealiseerd gaan worden. En we weten dat we er daarmee nog niet zijn.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, even een vraag. U zegt we gaan dit wel realiseren, maar vindt u dat deze ambitie die er nu ligt ook realistisch is? Want u zegt we gaan hem nu wel halen, maar ik hoor toch heel veel mensen die hun zorgen geuit hebben, en volgens mij gaf de heer Damen dat aan, mijnheer Hartmeijer en mevrouw van de Partij voor de Dieren, en volgens mij nog meer mensen. Maar hoe denkt u dan dat we dit gaan realiseren als we niet creatief omgaan met de woningbouw? Want u zegt: ja de provincie die komt dadelijk maar die gaat ons helpen. Maar ik ben benieuwd.

De heer Uysal: Maar hoe bedoelt u precies? Ik snap de vraag niet van mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Nou u zegt ... Ik zal het even kort doen.

De voorzitter: 'Mijnheer Uysal zegt'.

Mevrouw Stolk: Mijnheer zegt, via de voorzitter, we gaan dit wel realiseren. Maar hoe reëel is dat?

De heer Uysal: Ik denk dat het allereerst belangrijk is om de ambitie uit te spreken. We moeten een forse inhaalslag maken op het gebied van sociale huurwoningen. We hebben de afgelopen jaren alleen maar sociale huurwoningen afgebroken, en daarvoor in de plaats is er niet zo heel veel teruggekomen. Dus is het wel belangrijk om in ieder geval het voornemen te hebben van we gaan ook in plaats van alleen maar afbreken ook nieuwe woningen bouwen. En het wordt inderdaad een uitdaging. Maar tijdens de beeldvormende sessie hebben we wel begrepen dat het streven is om in ieder geval 1.000 sociale huurwoningen deze periode al te realiseren, en dat het ook grotendeels gehaald gaat worden. Dus dat stemt ons in ieder geval positief.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Damen.

De heer Damen: Als ik het goed begrijp, gaat het in dit stuk alleen maar om vervanging of hoofdzakelijk vervanging. De toevoeging van sociale huur aan de voorraad is buitengewoon gering, in honderdtallen, niet in de duizendtallen wat je zou wensen. En dus vraag ik me af of de ambitie die in dit stuk zit wel voldoende is.

De heer Uysal: Ja, ik weet niet of dat de vraag richting mij is. Dat is een opmerking van de heer Damen, die zichzelf afvraagt of de ambitie voldoende is of niet. Dat laat ik graag aan de heer Damen over, aan de Partij van de Arbeid, dus ik wil graag verder gaan met de woordvoering, voorzitter. Want ik wilde ook net zeggen van we weten dat we daar nog niet mee zijn, en daarom vinden wij het ook een positieve ontwikkeling dat deze periode dus 150 sociale huurwoningen extra geprogrammeerd worden, en dat er ook 100 corporatiewoningen aan de voorraad toegevoegd worden. En daarnaast vinden wij het ook belangrijk dat sociale huurwoningen duurzaam beschikbaar zijn, dus dat woningen niet na een bepaalde tijd kunnen worden onttrokken aan de sociale voorraad, en daarom hechten wij er belang aan de sociale huurwoningen zoveel als mogelijk in het bezit zijn van corporaties. En in andere gevallen zien wij ook graag een instandhoudingstermijn van 25 jaar, dus graag een verzoek aan de wethouder of er een toezegging gedaan kan worden of er ook in Dordrecht bij nieuwbouwplannen voor sociale huurwoningen een instandhoudingstermijn van 25 jaar geregeld kan worden, wat nu dus op 15 jaar staat. En tot slot, ja, er is al heel veel gezegd...

De heer Noldus: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Vraag daarover richting de Partij van de Arbeid. GroenLinks, sorry. De roze wolk en de fusie. Ik ben in de war. Ja, in de vorige commissies waren er hartjes heen weer en vrijerij. Voorzitter, richting GroenLinks. Excuus. Ja, toch de vraag. Ik ben mijn vraag vergeten. Nee. Oh ja, over die 25-jaarstermijn, want ik snap waar u aan refereert want dat zit ook in die in die nieuwe Wet Volkshuisvesting die nu ter inzage ligt, ter consultatie ligt landelijk. Maar ik snap uw oproep, maar ik zou toch ook tegelijk willen zeggen laten we ook kijken hoe dat dadelijk ook in die wet terecht komt, en daar dan ook naar kijken. En volgens mij in het stuk wordt er ook verwezen naar die definitie die het rijk gaat hanteren, en het voegt ook niet heel veel toe om daar nu alvast een voorsortering op een andere definitie te gaan gebruiken, want ik denk dat dat helemaal niet bijdraagt aan een breed gedragen ontwikkeling. Ik ben benieuwd hoe GroenLinks dat ziet of dat wel iets zou kunnen bijdragen dan?

De heer Uysal: Nou ja, het is belangrijk dat ons woningbouwprogramma aansluit op de Realisatieagenda. Die vorige week ondertekend, en daarin worden ook definities overgenomen die dus in de landelijke wetgeving staan. Onder andere is daar dus ook in opgenomen, in die Realisatieagenda, dat er een instandhoudingstermijn geldt van 25 jaar.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja voorzitter, het is natuurlijk heel mooi wat GroenLinks nu doet, dat ze meer sociale woningbouw willen, maar ik kan me nog herinneren dat u tegen het voorstel stemde om 30 procent sociale huurwoningen op de Spuiboulevard.

De heer Uysal: Volgens mij worden een aantal dingen nu door elkaar heen gehaald. We zijn juist zelfs met een amendement en een motie gekomen om te onderzoeken hoeveel procent de sociale huurwoningen gebouwd kunnen worden aan de Spuiboulevard. Die is ook zelfs aangenomen, dus dat is niet waar, voorzitter.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, dat is even de wereld op z'n kop.

De voorzitter: Jongens, geen fittie, hè?

Mevrouw Stolk: Nee, maar dat is een onderzoek. Dat is heel wat anders.

De heer Uysal: Nou ja, volgens mij horen we juist ook van de partijen die tegenover mij zitten dat we realistisch moeten zijn, dus we moeten juist ook eerst gaan kijken op voorhand of het realistisch en of het ook betaalbaar is om te kijken of sociale huurwoningen ook te realiseren zijn in plaats van op voorhand meteen een percentage daaraan te koppelen.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Voorzitter, je moet eerst wat willen voordat je na gaat kijken of het wel kan. Je moet eerst iets willen. En dat mis ik een beetje in het betoog van GroenLinks.

De voorzitter: Waarvan akte. Gaat u verder, mijnheer Uysal.

De heer Uysal: Ja, over de intentie, voorzitter. Daar wilde ik nu juist opgaan komen, want betaalbaar, daar hebben we het al over gehad. Drieënhalf ton is uiteraard niet betaalbaar. En weliswaar kunnen we dan wel voldoen op papier aan de betaalbaarheidsvereisten, maar daarmee laten we wel een hele grote groep Dordtenaren echt buitenspel, want het is gewoon niet ... Je komt niet zomaar aan een lening tot drieënhalf ton. Dus we zouden ook graag het college willen zoeken om bij die 1.500 koopwoningen die dus aan de harde planvoorraad toegevoegd gaat worden, om daar dus ook rekening te houden met verschillende prijscategorieën waaronder dus sowieso ook bouwen onder drie ton. En sterker nog, daar is vorig jaar een amendement raadsbreed aangenomen waarin is opgenomen om substantieel aantal woningen onder de drie ton te bouwen. En dat amendement is dus door alle partijen aangenomen.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen die vindt daar wat van.

Mevrouw Van Herwijnen: Nou, ik vind er niet van, de vraag is eigenlijk: hoe staat GroenLinks dan tegenover de motie die wij in concept hebben voorgelegd?

De heer Uysal: Ja, het is allereerst een sympathieke motie, om maar zo te beginnen. En het is ook een terechte motie en ook een terechte oproep, maar het amendement wat wij vorig jaar hebben ingediend en wat raadsbreed is aangenomen heeft dezelfde strekking, dus ik ben ook heel erg benieuwd naar de reactie van de wethouder zo meteen op dat verzoek. Maar het is wel een terechte opmerking, en ook een terechte motie.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, ik herinner me dat amendement ook nog wel. Tegelijkertijd weten we dat het in de gemeentelijke begroting en dergelijke het allemaal wel gebruikelijk is om prijzen te indexeren, en we weten ook allemaal dat de woningprijzen de afgelopen jaren ongeveer met 15 à 20 en sommige meer stijgen. Dus als je even 17 procent op drie ton loslaat zit je ook weer zo op de drieënhalve ton die er nu staat. En u bent het toch wel met me eens dat we niet prijzen uit het verleden allemaal ongeïndexeerd kunnen laten voortbestaan? Hoe graag ik het ook zo wil hoor, want ik voel wel met u mee, maar dit lijkt me toch wat kort door de bocht.

De heer Uysal: Nee, dat ja absoluut. En het ging net over die intentie maar volgens mij moeten we ook met z'n allen de intentie uitspreken dat we ook wel degelijk willen bouwen in verschillende prijscategorieën onder de drieënhalve ton, en niet alleen maar willen bouwen tegen die prijs van drieënhalve ton aan. En dat vraagt inderdaad wel om vormen van innovatie en creativiteit en om ervoor te zorgen om die bouwproductie op een slimme manier te realiseren. En ja, er is onlangs dus een initiatiefvoorstel aangenomen, Knarrenhof bijvoorbeeld. Nou, dat soort alternatieve woonvormen. We moeten gewoon daarmee meer rekening houden en ook meer naar kijken. Ook kleinere woningen bijvoorbeeld. Nou, dat zijn allemaal vormen die ervoor kunnen zorgen dat ook de woningprijs misschien omlaag kan. En tot slot voorzitter, over de doorstromingsstrategie waar we dus nu vooral heel erg op inzetten, of waar in het raadsvoorstel heel erg voor inzet is, duurdere huizen bouwen om die sociaaleconomische schaa sprong te maken, en hierbij sluit ik me ook wel aan op mijn collega van ChristenUnie/SGP. Het lijken communicerende vaten, dus op het moment dat we duurdere huizen bouwen willen we volgens mij ook mensen buiten Dordrecht aantrekken. Maar dat zorgt dan niet voor dat er woningen vrijkomen die dan voor de Dordtenaren weer beschikbaar zijn. En aan de andere kant als er dus woningen vrijkomen is het de vraag of dat ook voldoende is om tegemoet te komen aan de woonbehoefte van starters. En daarom vinden wij het ook heel erg belangrijk dat er dus ook vooral wordt ingezet op betaalbare koopwoningen onder drie ton, en onder verschillende prijscategorieën om tegemoet te komen aan de voorzieningen of aan de woonbehoefte van starters.

De heer Noldus: Voorzitter, dan toch de vraag...

De voorzitter: Ho even. Mijnheer Gündogdu was eerst.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Ik hoor mijnheer Uysal een heel mooi pleidooi houden vanuit GroenLinks over de wenselijkheid van de woningbouwambitie in onze stad. En u heeft het college een Routekaart wonen voorgelegd aan de raad waarbij een groot deel van uw pleidooi niet in terugkomt. Ik ben benieuwd wat u in dat kader gaat voorstellen, want ik verwacht niet dat het college zich maar tot andere inzichten gaat komen vanavond op basis van wat u heeft aangegeven, dus ik ben benieuwd wat u concreet gaat doen?

De heer Uysal: In algemene zin zijn we tevreden met de koers die verlegd wordt. We zien, wat ik aan het begin van mijn betoog ook aangaf, dat in plaats van alleen maar afbreken van sociale huurwoningen dus ook nu meer de nadruk wordt gelegd om een inhaalslag te maken, om het been echt bij te trekken op het gebied van sociale huurwoningen.

We hopen ook graag dat de extra sociale huurwoningen die geprogrammeerd gaan worden ook dit jaar nog geprogrammeerd worden, en aan de andere kant is er nog een uitdaging te gaan met betrekking tot die 1.500 betaalbare woningen, koopwoningen, die dus toegevoegd moeten worden aan de harde planvoorraad. Ja, daarvan willen wij wel dat ook een substantieel aantal onder de drie ton wordt gebouwd. En we wachten voor nu eerst even de reacties af van de wethouder, en vervolgens kunnen we op basis daarvan weer besluiten hoe en wat.

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Ja voorzitter, als laatste de vraag daarop precies. Kijk, op zich het toevoegen van betaalbare woningen van onder die drieënhalve ton, of drie ton of iets anders, dat dat snap ik allemaal. Dat is denk ik logisch, daar is ook behoefte aan. Tegelijkertijd ben ik wel benieuwd hoe GroenLinks dan ook de weging doet over de haalbaarheid? We hebben de vorige keer in de technische sessie het antwoord gehad op de stichtingskosten van een tussenwoning – ik meen uit mijn hoofd tweeënhalve ton - zonder grond, doe ik even uit mijn hoofd. En ik ben benieuwd naar wat voor instrumenten dan ook GroenLinks voor ziet om dat te doen wetende ook dat we het nu niet alleen over de bouwmonitor hebben? Maar waar ik juist zo blij mee ben is dat we in bredere zin even kijken naar woningbouw, ook in de bestaande voorraad. Dus dat we juist zien dat er een hoop betaalbare – moet ik misschien zeggen - bestaande woningen zijn. Ik ben benieuwd hoe GroenLinks dan naar die samenhang kijkt, want het lijkt wel alsof GroenLinks alleen nieuwbouw voor starters ziet en niet de rest van de woningen in de stad.

De heer Uysal: Nou, volgens mij is het en-en. Ik denk dat dat loshangt van elkaar. Aan de ene kant kan je niet alleen maar nieuwbouwwoningen bouwen om te voorzien in de woonbehoefte van starters. Je moet dus ook ervoor zorgen dat er doorstroming plaatsvindt, zodat zo dus ook andere doelgroepen in aanmerking komen voor woningen. Ja, en over de vraag, want de andere vraag ging over of het haalbaar en realistisch is. We hadden het net ook over de intentie, en ik denk dat het ook gewoon belangrijk is om gewoon de gedachte te veranderen, want als we op basis van de huidige manier en de marktsituatie en de marktontwikkelingen blijven bouwen dan komen we er simpelweg niet uit. Dat is gewoon enorm duur. Dat erken ik ook. En daarom moeten we gewoon op andere manieren proberen te denken over het bouwen van huizen en op zoek gaan naar alternatieve woonvormen. En dat vereist dus ook dat we goed moeten overleggen met alle partijen die dus betrokken zijn om een woning tot project te realiseren, dus met woningbouwcorporaties met marktpartijen, bouwbedrijven, waterbedrijven, netbedrijven, noemt het allemaal maar op. En ik denk als we dus de intentie uitspreken om dat wel te doen dat we die switches ook wel degelijk kunnen maken.

De voorzitter: Oké. Ik wil graag verder gaan. Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja dank u wel, voorzitter. Laat ik eerst aansluiten bij een aantal sprekers die al geweest zijn omdat ik het met hun pleidooi wel eens was. Dat betreft het pleidooi van de heer Noldus over de middenhuur wat ik graag steun, en wat heel belangrijk is om daar veel aandacht voor te hebben omdat dat ook voor de betaalbaarheid voor de mensen die aan het zoeken zijn heel positief uitwerkt.

Ik sluit me graag aan bij de oproep van de heer De Feijter om ook naar creatieve instrumenten en voorzieningen te zoeken om te kijken of je de doorstroming in die woningmarkt vlot kunt trekken. Ik denk daarbij ook bijvoorbeeld aan senioren in een groot huis die heel graag naar een comfortabel klein huis willen verhuizen, maar die heel vaak denken: dan ga ik kleiner zitten, dan ben ik veel meer geld kwijt, dus ik blijf maar zitten waar ik zit. Zijn er geen instrumenten denkbaar om hen er toch toe te bewegen of toch toe te verleiden dat ze die stap voor hen logischer gaat voelen en ze daarmee ook goede beschikbare huizen achterlaten voor mensen die daar weer naar op zoek zijn? Dus dat zou ook een lief ding waard zijn. Ik vond het wat jammer, of Gewoon Dordt vond het wat jammer in de informatie die verstrekt is dat er wel allerlei prijscategorieën worden genoemd. GroenLinks noemde ook al misschien moeten we naar creatieve bouwvormen kijken. Het zou mij een lief ding waard zijn dat er ook echt een paragraaf in opgenomen was geweest over de Knarrenhofjes, over particulier opdrachtgeverschap, over ruimte voor Tiny Houses, want er zijn er ook echt mensen die heel graag willen ontspullen en een groot huis willen achterlaten omdat ze in een Tiny House willen gaan zitten. Dus kijk ook naar dat soort creatieve woonvormen, omdat dat ook de doorstroming in die bestaande huizen heel erg zou kunnen bevorderen. Dus ik ben benieuwd hoe het college op dat soort aspecten nog net wat meer creativiteit zou kunnen tonen en hoe ze daarover denkt. Verder, als ik afa op de tijd die dan nog nodig is om tot overeenstemming te komen over van alles en nog wat, of tot overeenstemming komen om de prijs van huizen te zien, te drukken in allerlei overlegsessies. Degenen die nu wachten, met name starters, omdat ze graag hun vleugels willen uitslaan, kunnen dan echt nog jaren wachten. Dus Gewoon Dordt heeft het al eens eerder bepleit, ik zou het nog een keer willen bepleiten. Ik denk dat er ook gedacht moet worden aan tijdelijke voorzieningen, aan flexbouw, aan complexen die je voor 15 jaar neerzet waarbij ze dan geen ideale woonsituatie treffen, maar wel de woonsituatie kunnen treffen op zoek en als opstap naar wel die doorstromen die reguliere markt in. Maar waardoor ook starters die nu soms tot hun 28 jaar, 29 jaar thuis moeten blijven wonen, terwijl ze echt heel graag willen uitvliegen, ruimte krijgen, kans krijgen om toch echt hun vleugels uit te slaan. Dus wij bepleiten ook om na te denken waar een flexbouw en tijdelijke voorzieningen zoals bijvoorbeeld ook op het Leerpark onlangs is gerealiseerd, maar daar zijn ook andere vormen, iets grotere vormen denkbaar om daar werk van te maken. Ik ben benieuwd hoe het college daartegen aankijkt. Dat zijn ook dingen om buiten die traditionele bouw eens na te denken over hoe je op andere manieren - dat sprak dan ook inderdaad echt aan in het verhaal van mijnheer De Feijter - beweging kunt forceren in die woningmarkt die veel te veel op slot zit.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, toch even van de gelegenheid gebruikmaken om iedereen die hier aan tafel zit te bedanken. Eenvoudigweg omdat ieder vanuit zijn of haar eigen perspectief kijkt naar het woningbouwprogramma en ambities van deze stad. Voorzitter, de afgelopen tijd, jaren, heeft ons laten zien dat we weliswaar goed in beeld hebben gebracht wat we willen, maar de manier waarop we dat hadden moeten uitvoeren eigenlijk niet meer past in deze tijd. De markt heeft ervoor gezorgd dat al onze plannen zo ongeveer niet zijn behaald, alleen maar al lezend dat we de PALT-afspraken - de prestatieafspraken die we maken met de coöperaties - niet worden behaald, maar ook dat er wordt gezegd: we gaan meer voor de kwaliteit dan voor de kwantiteit. Terwijl we altijd hebben gezegd we willen x aantal duizenden woningen gaan bouwen, en dat is prioriteit.

Dat geeft al inzage dat we eigenlijk ons allen de consument, de corporatie, de gemeente, eigenlijk onszelf hebben rijk gerekend. De primaire levensbehoefte, voorzitter, en dat is wonen überhaupt, ja, dat is echt zwaar in het geding gekomen de afgelopen jaren. En we slagen er niet in, en dat is niet alleen een Dordts probleem maar landelijk, geen antwoord daarop te dichten. Vandaar voorzitter, ik ga me niet uitspreken over de prijzen en dergelijke, daar hebben we de afgelopen jaren genoeg discussies over gevoerd en voor wie gaan bouwen. Maar wij hadden van het college verwacht met dit in het achterhoofd dat we er eigenlijk niet in slagen om te voldoen aan de wensen van de Dordtenaren van wat gaan we nu extra doen of wat gaan we anders doen op basis van de ervaring van de afgelopen jaren? Nou, dat lezen wij helaas niet terug. In ieder geval, voorzitter, kan ik melden dat Op Ons Eiland met een initiatiefvoorstel bezig is op dit moment om te komen met actief grondbeleid. Dat kondig ik nu al aan en dat gaat richting uw raad komen, want wij vinden dat het college daar echt tekort inschiet. En een tweede is, wat wij ook in ons verkiezingsprogramma hebben opgenomen, waarom het college niet gebruikmaakt van erfpacht, uitgifte van gronden, ondanks dat dat, met de wetenschap dat dat een onrendabele top heeft, dat het geld kost voor de gemeenschap, maar we hebben te maken met een urgent en een groot probleem en daarvoor heb je de gemeente hard nodig. Dus dit is mijn bijdrage, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Ja dank, voorzitter. Er is al heel veel gezegd, dus ik hou het kort. Dit is een Routekaart. Gelukkig wordt die via een Realisatiemonitor gemonitord, driemaandelijks, dus we kunnen altijd een beetje bijsturen. Ik heb eigenlijk één vraag aan het college. Het is al een beetje aangestipt door de VVD, de sociaaleconomische positie van Dordrecht. Op dit moment zijn we als nummer zeven als het meest aantrekkelijke staat om te wonen. We hebben een ambitie om de top tien sportiefste stad te komen, top vijf MKB-stad, maar we staan op plek veertig van de vijftig, sociaaleconomische. Gaat deze woonvisie helpen om ons te stijgen op deze ranglijst? Daar wil ik het bij laten. Dank u.

De voorzitter: Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, als je naar deze Routekaart kijkt en de informatiebrieven die erbij zitten, zien wij als CDA een goede beweging om de ambitie te vergroten om in de lagere huur en in de lagere koopprijzen de ambities, de doelstellingen te vergroten. Dat is in ieder geval een beweging de goeie kant op en ook hard nodig. De vraag is: wat is betaalbaar? Volgens ons verandert de wereld daar harder dan wij ambities en visies kunnen maken. Een jaar geleden kon je nog financieren tegen één procent rente en ondertussen ben je een veelvoud kwijt. We hadden huizenprijzen, die stijgen ongeveer met – ik zei het net al – rond de 20 procent per jaar. Hebben we jaren gehad. Het is nu gelukkig iets gedempt en de bouwrijzen stijgen ook hard. Uiteindelijk, wat is betaalbaar? Dat is wat je van je maandlasten kunt betalen. En wat het CDA constateert is dat starters bijvoorbeeld, of ook beginnende tweeverdieners van hun maandsalaris kunnen betalen in geen verhouding meer staat wat ondertussen de bouwrijzen zijn. Dus daar gaan we met elkaar niet uitkomen. Wij hebben gezien dat je als starter op het moment beter een bestaande woning kunt kopen, betaalbaarder, dan een nieuwbouwwoning.

Als je in Stadspolders, de wijk waar ik woon, kijkt kun je daar appartementen kopen voor 230.000 euro, en eengezins tussenwoningen rond de 280.000 euro. Dat is een eind onder die 350.000 euro. Die woningvoorraad is er, en die staat ook gewoon op Funda. Dus volgens mij moeten we ook niet de ambitie hebben met het toevoegen van woningvoorraad die allereerste starters te kunnen bedienen, want die kunnen veel beter in de bestaande woningvoorraad terecht. Als je het hebt over betaalbaarheid missen wij een heel belangrijk punt. En we hebben het nog geen enkele partij horen noemen, er wordt af en toe wat schamper gesproken over de sociale huurvoorraad die alleen maar vervangen wordt. Er wordt gesloopt en er wordt weer teruggebouwd en we voegen niets toe. Dat is overigens waar. Als je naar aantallen kijkt, we lopen er zelfs op achter, dus we hebben inhaalslag te doen. Ben ik met alles en iedereen eens. Maar het is wel een enorme kwalitatieve verbetering. En als je kijkt naar betaalbaarheid hebben we naast de wooncrisis ook een energiecrisis. En die oude woningen die we slopen dat waren naoorlogse woningen die je ook wel doorwaaiwoningen noemen, en die vervangen we door woningen met een A++ weet ik wat energielabel met stukken lagere energielasten. Dus als je het qua betaalbaarheid hebt is dat echt een enorme verbetering voor deze doelgroep. En daar gaat alles en iedereen naar voorbij, maar dat is echt geweldig dat we dat aan het doen zijn, dus laten we er ook eens positief over praten. Wat het CDA betreft is 30 procent sociale huurvoorraad in Dordrecht een mooi streefgetal. En we zitten daar dichtbij, en we bewegen in die richting. Dus een prima stuk. Voorzitter, een laatste punt en dat gaat ook over bijvoorbeeld de motie die de Partij van de Dieren noemde: moet je nu ook nog kijken - er is veel over gepraat - naar woningen die een eindje onder de drieënhalve ton liggen, en kan dat? Dan kunnen we wel een motie gaan indienen van dat dat moet, maar wellicht is het handiger om een motie in te dienen waarbij we het college vragen om eens in kaart te brengen wat er op dat vlak kan, en dat niet alleen het college te vragen maar ook eens aan degenen die het moeten realiseren en bouwen of dat kan. Want wij zijn er ook wel benieuwd naar. Volgens mij willen we het allemaal. Wij gunnen elke starter een woning van tweeënhalve ton of iets lager die hij kan betalen van zijn startsalair, maar of het kan, daar hebben we een groot vraagteken bij, maar ik zou wel graag het antwoord willen weten. Voorzitter, dat als bijdrage van het CDA.

De voorzitter: Mijnheer Uysal, die was net een fractie eerder.

De heer Uysal: Dank, voorzitter. Ja, een vraag aan de heer Van der Kruijff over starters die dan voorzien kunnen worden in hun behoefte in de bestaande woonvoorraad. Maar als je even op Funda kijkt dan zie je eigenlijk dat die aantal woningen op een handje te tellen zijn voor starters. Dus hoe kijkt de heer Van der Kruijff daarnaar met betrekking dus tot ook nieuwbouw voor de starters?

De heer De Feijter: Voorzitter, zou ik er direct iets aan toe mogen voegen?

De voorzitter: Natuurlijk.

De heer De Feijter: Mijn vraag ging eigenlijk over hetzelfde, dus het is heel fijn dat de heer Uysal van GroenLinks daar ook over vertelt. Daarnaast hebben we ook gewoon een onderzoeksrapport liggen, een analyse van vraag en aanbod en daar blijkt gewoon die mismatch. Er is gewoon vraag naar meer betaalbare woningen. En de heer Van der Kruijff noemt specifiek starters.

Maar goed, er zijn buiten starters om meer mensen en meer doelgroepen die op zoek zijn naar betaalbare woningen. Dus hoe kijkt de heer Van der Kruijff daarnaar?

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, ik dacht dat helder uitgelegd te hebben, maar ik zal proberen in iets andere woorden te doen. Wat wij betogen is dat het voor de starter haalbaarder is om een bestaande woning te kopen dan een nieuwbouwwoning als je naar de prijsklasse kijkt. En natuurlijk is daar ook weinig aanbod maar er is wel aanbod. En als je op Funda kijkt zie je inderdaad misschien maar in Stadspolders twee of drie appartementen van 220.000 die ook nog onder bod zijn. Maar als je dat een paar maanden volgt, zijn er niet steeds dezelfde woningen. Oftewel, er gaan eraf en er komen erbij, en er is wel gewoon beweging. En dat zal te weinig zijn, maar dat is voor de starters het meest haalbaar. Dus heb niet de illusie dat je dat probleem gaat oplossen met nieuwbouwwoningen. Dat betogen we vooral.

De voorzitter: Mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank voorzitter. Ik ben wel benieuwd, er wordt heel veel gesproken over regie van de overheid, ook CDA-minister en in alle overheidslagen eigenlijk. Ik ben eigenlijk wel benieuwd wat het CDA Dordrecht daaronder verstaat onder regie op de woningmarkt, huur en koop? Is het alleen grond, of zijn dat ook andere dingen in de huursector, bijvoorbeeld?

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, in de huursector is dat vooral de afspraken die je met wooncorporaties maakt en die je met projectontwikkelaars kunt maken bij de grote projecten. En wij denken echt als je in het betaalbare segment wil bouwen dat je echt met een paar grote ontwikkelaars grote ontwikkelingen moet doen, omdat het voor ontwikkelaars pas doenbaar is om ook wat betaalbaardere woningen, of het nu koop of huur is, te realiseren in een groot project. Als je een project hebt van 20 woningen lukt dat niet. Mogelijk in een programma van een paar honderd woningen kun je dat met onderling verschuiven in zo'n programma dat wel voor elkaar krijgen. Dus dat denken we dat we dat binnen Dordrecht moeten doen qua regie.

De voorzitter: Ik zie niemand op de tafel springen. Dan denk ik dat het tijd is om naar de wethouder te gaan.

De heer Burggraaf: Ja dank u wel, voorzitter. En ik heb het voor mezelf maar even in twee blokjes verdeeld. Het sociale huursegment en het te koopdeel. En ik hoop dat ik dan binnen die blokjes inderdaad alle vragen beantwoord heb, maar als ik nog wat oversla dan hoor ik dat vanzelf, maar ik denk dat dat wat meer structuur geeft dan als ik de vragen per partij afga. Allereerst wat vragen rondom wat is nu de sociale huurvoorraad in Dordrecht. Een ding is zeker, 28 procent is in bezit van de corporaties, en er zit een deel bij wat van de particuliere huurvoorraad is wat onder die sociale huurgrens zit, dat is negen procent. Dat komt uit het RIGO-onderzoek. Tegelijkertijd wordt vanuit de VVD gevraagd: geef ons eens even inzicht wat daar nu de samenstelling van is. En ik hoor de Partij van de Arbeid de vraag stellen: is dat nu echt beschikbaar? U leest ook terug in de Woonbrief dat we hebben gezegd dat wij, zelf het college ook graag wat meer inzicht wil hebben in wat voor type eigenaren dat dan zijn, wat voor type sociale huurwoningen dat zijn. Dus dat gaan wij onderzoeken, en dat inzicht zullen wij verschaffen aan u ook op moment dat we terugkomen rondom de PALT-afspraken, zodat we wat meer beeld hebben wat die negen procent rondom die particuliere voorraad is.

Dan een ander aspect. Wat velen constateren is dat er veel sociale woningen, huurwoningen, zijn gesloopt in de afgelopen jaren. Maar dat is een feit. Het is ook een feit dat de afgelopen jaren gezien hebben dat de productie van het terugbouwen van die sociale huurwoningen erg langzaam op gang kwam. En dat is ook de reden dat in deze bestuursperiode is vastgelegd dat we hebben gezegd: we willen geen sloop meer als er niet ook wat nieuw teruggebouwd wordt. En we gaan met de corporaties in gesprek om met elkaar een hechtere samenwerking aan te gaan om te zorgen dat die nieuwbouwproductie ook echt op gang komt. Ik hoor terecht het CDA zeggen: er komt vervolgens wel, voor wat je nieuw bouwt, kwalitatief hoogwaardig veel terug. U ziet ook heel veel wat niet gesloopt wordt maar wel ook weer verduurzaamd wordt in het corporatiebezit, en daarmee inderdaad de betaalbaarheid van de woningen verder vergroot. Wat overigens, dat heeft u ook in de cijfers gezien, in Dordrecht die betaalbaarheid van de woonlasten - even afgezet tegen de rest van Nederland - gewoon goed te noemen is. Maar elke slag die je daar verder in kan verbeteren is natuurlijk altijd goed. Dus we voeren het Pas op de plaats-beleid en we sturen op. Nou ja, het versnellen van nieuwbouw, en dat was een vraag onder andere van SP, hoe voeren we daar nu regie op, op dat terugbouwen? Nou, dan ziet u dat het wel degelijk ook zo is dat op die plekken waar het nieuw gebouwd wordt er ook meer wordt teruggebouwd. Het Witte Dorp werd genoemd. Ja, er worden 80 sociale huurwoningen gesloopt maar er komen er 124 voor terug, dus op hetzelfde stuk worden er meer sociale woningen teruggebouwd dan dat er weggehaald worden, en dan komen inderdaad ook 14 koopwoningen in dat gebied. Dat is ook goed voor de verdeling, voor de mix in de wijk. En dat is hetzelfde bij de Charlotte Bourbonstraat, daar gebeurt hetzelfde. Er wordt ook meer teruggebouwd, en dan is het ook de kunst om vervolgens te kijken hoe je daarin ook de kwaliteit van de ruimte tegelijkertijd ook behoud en voldoende groen hebt et cetera. Dus dat is de inzet, en daar voeren we regie op. En in dat kader gaan we ook verder kijken - dat is ook aangekondigd - in een verdichting studie, om te kijken waar kunnen we onder andere, de ambitie die we hebben geformuleerd om er deze periode 150 extra te gaan bouwen, op welke plekken kunnen we dat gaan vinden? Dat gaan we in die studie onderzoeken, en dat komen we nog bij u op terug welke plekken dat zijn. En we hebben gezegd dat we daar waar particuliere sociale huurwoningen al in de bouwvoorraad staan met de 100 extra ... Of eigenlijk daarvan, die zouden 100 in de particuliere worden gebouwd, maar in hoeverre we die zouden kunnen laten bouwen door de corporaties.

De heer Damen: Ja voorzitter, we hebben pas gesproken over de Spuiboulevard. Daar zou een buitengewoon gering aantal van sociale huurwoningen komen, tien procent. Dat was toch een uitgelezen kans om een plek te vinden om meer sociaal te bouwen? Dan is 150 extra bouwen een buitengewoon bescheiden inzet.

De heer Burggraaf: Ja voorzitter, ik zou zeggen: wacht gewoon echt even die verdichtingsstudie af, want zo eenvoudig als u het schetst, is het niet. En vervolgens, wat we daar ook hebben gezegd is het vooral met elkaar belangrijk dat we goed de totaal doelstelling in het oog hebben en per gebiedsontwikkeling kijken wat daar het beste past, en wat daar kan. U weet ook dat bijvoorbeeld in Wielwijk en Crabbehof juist de ambitie is om uiteindelijk minder sociale huurwoningen daar terug te krijgen, om te zorgen dat daar gewoon een gezondere verdeling ook in de wijk komt, wat ook bijvoorbeeld ten goede komt aan de winkelvoorzieningen die er zijn.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Ja, daar zit nu net de pijn, wat wethouder noemt. En hij zegt in Wielwijk, dadelijk in Crabbehof, in Vogelbuurt. Het zou best wat meer gemixt kunnen worden, minder socialer en wat meer koop in verschillende vormen. Het probleem zit hem in het feit dat op andere plekken er geen sociale woningen bijgebouwd worden. Dat betekent toch dat de sociale woningen steeds meer geconcentreerd worden in Dordrecht-West, en in andere wijken er nauwelijks toevoegingen zijn.

De heer Burggraaf: Ja voorzitter dat is, als je naar die cijfers kijkt die ik net noemde, is dus niet het geval, want het is wel degelijk zo, en dat heeft u ook bij die technische vraag gezien, dat er meer sociale woningen worden teruggebouwd dan dat er wordt gesloopt. Dus die groei komt eraan. Wat wel zo is als je gewoon terugkijkt naar de afgelopen paar jaar is dat er meer gebouwd is dan teruggebouwd, dat daar een krimp is. En daarom maken we nu die inhaalslag om te zorgen dat er netto ook weer sociale huurwoningen bijkomen. Dan werd de vraag gesteld over de definitie rondom de sociale huurwoningen. En dat klopt, daar is nu een wetsvoorstel Regie op de Volkshuisvesting, die voorligt bij de Kamer, die nog behandeld moet worden, waarin ook wordt gezocht naar een definitie, en ook gekeken wordt: doe je die vijftien of vijftiengjarige instandhoudingsplicht. GroenLinks verwees naar de Regionale Realisatieagenda, de woondeal die met de provincie is gesloten. Daar wordt inderdaad verwezen naar die definitie in die Wet Volkshuisvesting, de verbeterde Regie Volkshuisvesting. Maar er wordt ook gezegd dat dat nog een traject vraagt. Die wet is er nog niet, het is nog een wetsvoorstel. Dus tot het moment dat het is vastgesteld gaat de definitie ook in die afspraken gelden zoals die dan bij dat wetsvoorstel uiteindelijk wordt aangenomen. Nou, dat gaan we zien. Dat is de verwachting dat dat in de loop van dit jaar, misschien begin volgend jaar wordt vastgesteld, en dat dan die definitie landelijk bekend is voor het sociale woonsegment. Dan waren er wat vragen over het koopsegment. En ja, ik herken sowieso wat iedereen stelt dat het natuurlijk gewoon een markt is, dat zien we overal in Nederland, waar er schaarste is, waar er flinke prijsstijgingen zijn geweest. Dat is in Dordrecht niet anders. Tegelijkertijd constateer ik ook dat als je naar de Dordtse koopmarkt kijkt dat van de woonvoorraad een derde van de koopwoningen in Dordrecht onder de twee ton is. Dus er is echt wel een flink aandeel beschikbare goedkopere koopwoningen. En als je kijkt naar de cijfers...

De voorzitter: Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Toch één vraag. Als de wethouder dat zegt, bedoelt hij dan de WOZ-waarde? Want er wordt bijna geen huis gekocht tegen WOZ-waarde, of bedoelt hij gewoon bij door de makelaars genoteerde verkoopprijzen?

De heer Burggraaf: Ja, als je het over de verkoopmarkt hebt dan zie je dat als je van 2018 tot 2022 kijkt, dat ziet u ook in de Bouwbrief, dat ongeveer 5.500 woningen zijn verkocht en dat daarvan 2.000 woningen onder de twee ton waren, en 2.500 woningen tussen de twee ton en 355.000 euro. Oftewel waren maar 1.000 koopwoningen boven de 355.000 euro in het in het duurdere segment. Dus ook daar zie je dat wel degelijk het aantal koopwoningen wat actief verkocht wordt ook in die goedkopere categorie beschikbaar is. Vervolgens zie je hier ook in de doorstroommarkt dat het echt niet zo is dat het grootste deel van die nieuwbouwwoningen worden betrokken door mensen die van buiten Dordrecht komen. We hebben daar onderzoek naar gedaan, in Amstelveen zie je het ook, dat echt 60 tot 70 procent van de woningen die verkocht worden gekocht worden door Dordtenaren, dus die laten uiteindelijk ook weer een woning achter.

En daarmee krijg je vijf verhuisbewegingen, dat is vastgesteld. Is daarmee het hele probleem opgelost? Natuurlijk niet, want het is nog steeds zo dat we gewoon in een huidige markt zitten waar ineens de rente enorm hard gestegen is, de kostprijs enorm hard gestegen is. Dus het valt niet te ontkennen dat we in een gewoon hele lastige woningmarkt zitten, maar ja dat is ook een landelijk fenomeen. Het is iets waar je maar beperkt invloed op kan uitoefenen. Maar goed, in het kader van die lastige markt, ChristenUnie/SGP vroeg: wat kunnen we dan nog doen voor starters? Gebruiken we al die instrumenten, kunnen we nog andere instrumenten gebruiken? Nou, binnenkort komt er een evaluatie uw kant op van de starterslening, een raadsinformatiebrief, en daar zullen we dan ook nog even evalueren van hoe werkt dat nu, hoe gaan we dat eventueel voortzetten, en welke andere instrumenten zouden er eventueel zijn, en in hoeverre is het nodig om die wel of niet in te zetten? Dus daar kunnen we bij die RIB in voorzien.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Is het denkbaar dat als die informatie komt dat er dan ook een gedacht aan wordt gevoegd of er een instrument ontwikkeld kan worden om senioren te verleiden om makkelijker te kunnen verhuizen?

De heer Burggraaf: Ja voorzitter, het is zo dat voor senioren bekend dat er een deel is die graag elders zou willen wonen, dat ze de woning niet kunnen vinden, en wat ze achterlaten weer geschikt zou zijn voor een voor een gezin, dus dat je daarmee ook doorstroming op gang kan brengen. Dat is ook wel degelijk een doelgroep die we ook echt in het oog hebben, en kijken hoe we daar ook die doorstroming op gang kunnen brengen. Dan even de conceptmotie die er ligt van de Partij voor de Dieren. Die vraagt: goh, kijk nu eens even naar die 1.500 betaalbare koopwoningen die we gaan programmeren. Nou, daarvan hebben we dus ook in het programma geconstateerd dat we daar echt nog een slag te maken hebben om die nog bij te programmeren. Een deel, moet ook gezegd worden, was in het verleden wel degelijk geprogrammeerd maar door de markt ook wel gewoon in die categorie boven de categorie uitgestegen. Dus het is ook niet zo dat we daar helemaal niet in hebben gestuurd of gehandeld. Maar goed, ook daar heeft de markt wel een deel van dat segment een andere kant op laten bewegen. Kijk, het is een feit met de huidige bouwrijzen en de stichtingskosten dat het niet realistisch is om voor een bedrag onder die tweeënhalf ton woningen te gaan realiseren en te gaan bouwen. Aan de andere kant heb ik u ook gezegd veel van de bestaande voorraad die te koop staat is toch wel degelijk wel binnen die prijs categorie beschikbaar. Maar vragen om binnen die 355.000 euro heel veel woningen neer te gaan zetten die onder die prijs zit, dat is niet realistisch. Daar krijg je geen bouwprojecten van de grond. En uiteindelijk wil je ook graag kwaliteit gaan bouwen, dat betekent gewoon een minimale omvang van je woning. Dat betekent vierkante meters, het betekent kwaliteit ook in de gebouwde omgeving. En ja, daar is hetgeen wat de motie oproept dat is dan geen realistische...

De voorzitter: Sorry mijnheer Uysal, ik geef u helemaal het woord niet. Eerst mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank je wel, voorzitter. De wethouder geeft aan dat hij geen mogelijkheden ziet voor het bouwen van woningen tot die 250.000. Dan heb ik toch wel de volgende vraag: goh, wat ziet de wethouder dán als een meer betaalbare woning onder die 355.000 euro? En kan er nog onderzocht worden of er met bijvoorbeeld meerwaardebeding - de grondprijs doorrekenen naar de tweede koper - of andere methoden als bouwmethododes gekeken worden dat er onder die prijs kan worden gebouwd?

De heer Burggraaf: Ja kijk voorzitter, wat we uiteindelijk moeten doen in deze tijden is dat we in ieder geval alles doen wat je kan in het proces waar je invloed op hebt om dat ze goed mogelijk te organiseren. En daarvoor hebben we ook al in de regio gezegd, en dat lees je ook terug in de Regionale Realisatieagenda, gaan we werken met Bouwtafels. We hebben er eentje in de regio nu waarbij de corporaties zitten, waarbij ook makelaars aan tafel zitten, waarbij ontwikkelaars, bouwers aan tafel zitten, waarbij de gemeente in de regio aan tafel zit, de regio Drechtsteden. En aan die tafel hebben we afgesproken dat we goed met elkaar kennis en ervaringen uitwisselen, maar dat we ook echt gaan werken aan versnelling van die bouw. En dat betekent dat je je processen zo goed mogelijk op elkaar afstemt, en dat je daar ook gaat kijken waar kunnen innovaties helpen om die bouw zo efficiënt mogelijk te maken? Nou, dat zijn allemaal stappen om te zorgen dat je in zo'n traject in ieder geval voor zo'n laag mogelijke kostprijs iets goed neer kan zetten. Dat is in ieder geval één ding wat je altijd moet doen. Ik denk dat je verder altijd - en dat hoorde ik ook andere partijen roepen - gaat het college kort op de bal zitten. We zitten kort op de bal. Alles wat door het rijk of andere instrumenten die er zijn, provincies met subsidies, worden aangeboden om daarin ook financieel te helpen. We hebben niet voor niets al heel veel WBI-aanvragen ook rondom het ontwikkeling Spuiboulevard, rondom de ontwikkeling van de Spoorzone binnengehaald om te zorgen dat daarmee ook de kosten van die gebiedsontwikkeling gedrukt kan worden. En richting de sociale huurwoningen of corporaties hebben we ook natuurlijk gewoon sociale grondprijzen afgesproken. Daar wordt een flinke korting op de grondprijs gegeven. Dus dat zijn allemaal instrumenten. Ik hoorde u roepen: erfpacht. Nou ja, dat zit niet in ons beleid om dat voor woningen te doen, maar mocht er een keer een project zijn waarvan je vaststelt van we willen bouwen, maar dat is nu net het zetje die je nodig hebt om het te realiseren, dan zullen we daar natuurlijk serieus naar kijken. Alles om die realisatiekracht deze periode zo optimaal mogelijk te benutten.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen heeft een aanvullende vraag. Daarna ga ik naar mijnheer Uysal, daarna naar mijnheer De Feijter.

Mevrouw Van Herwijnen: Ik wilde toch nog eventjes horen of de wethouder kon aangeven welke prijs hij betaalbaar acht onder die 355? 250 was voor hem niet mogelijk, maar is er dan een andere prijs die hij voor ogen heeft?

De heer Burggraaf: Ja. Voor welke prijs je woningen überhaupt kan realiseren bedoelt u? Ja, dat hangt er maar net vanaf hoeveel vierkante meter woning je neerzet, dus ik kan daar niet een exact bedrag aan vastplakken. Ik constateer alleen wel dat wil je een woning van goede kwaliteit neerzetten, als ik daar een beetje de stichtingskosten, - cijfers van zie, ja, dat dat voor tweeënhalve ton echt niet gaat lukken. En we hanteren de norm die het rijk stelt voor betaalbare woningen. Dat is die 355,000, dus dat is maximaal precies. En ja, dat hoorde ik ook wel hier zeggen. Kijk, het is ook niet zo dat in de programmering we dus overal zeggen: zoek de maximale grens op.

Je probeert gewoon een goed woningprogramma te maken waarin je diversiteit aan woonaanbod hebt voor meerdere doelgroepen. Ja, en nogmaals, dat wat ik hiervoor schetste, daar moeten we voor zorgen dat we alle instrumenten goed benutten. Daar kan ook wel voor helpen bij een gebiedsontwikkeling, want het is nu niet zo dat de gemeente iets bouwt of ontwikkelt, uiteindelijk de ontwikkelaar die iets neerzet. En het bestemmingsplan kan je pas aannemen op moment dat je ook de kosten van de ontwikkeling worden gedekt uit de ontwikkeling, dat je dat kan bewijzen. Dus daar kan het wel degelijk ook zo zijn dat je goed in de gaten moet houden dat je voor ontwikkelingen ook voldoende duurdere woningen erin hebt zitten, want die zijn ook voor de totale ontwikkeling een bijdrage leveren aan de ontwikkelkosten. Dus dat zijn allerlei aspecten die van belang zijn om uiteindelijk die realisatie op gang te brengen.

De voorzitter: Mijnheer Burggraaf, die verzorgt ook lasagne recepten en alles. Ik bedoel, het gaat aan één stuk door. We gaan wel langzaam richting een afronding. Maar mijnheer Uysal, u stond nog op mijn lijstje.

De heer Uysal: Ja dank, voorzitter. Een korte vraag. Ik proef een beetje uit de antwoorden van de wethouder dat het gewoon onrealistisch en helemaal niet haalbaar is om goedkoop te bouwen onder de drie ton, drieënhalve ton. Maar hoe voorziet de wethouder dan wel om te bouwen en om te voorzien in de behoefte van bijvoorbeeld politieagenten of leraren en verpleegkundigen, waar we het eerder over hadden? En hij geeft ook aan, voorzitter, bij het bouwen van woningen dat er dan ook een kwaliteitsimpuls aan vastzit, en daarbij koppelt hij ook meteen het aantal vierkante meters. Maar het is toch niet per se zo dat het aantal vierkante meters ook gelijk staat aan de kwaliteit van de woning? We kunnen toch ook kleiner bouwen, en op die manier dus ook ruim onder die drieënhalve ton zitten. Is de wethouder het daarmee met mij eens?

De voorzitter: Goed. Ik zou gewoon ja of nee zeggen.

De heer Burggraaf: Nee voorzitter, absoluut met kwaliteit is niet alleen vierkante meters, ook andere aspecten. En kijk, wat vooral in de motie ook toe wordt opgeroepen is: ja, er is een woonbouwprogramma van 1.500 binnen het betaalbaar segment, en daarvoor moeten er 500 onder de 250.000. Ja, dat is niet in dat soort aantallen. Op zo'n programma is dat gewoon niet een realistisch haalbaar verzoek. Natuurlijk, als je wat minder vierkante meters ergens in een programma hebt zitten kan je ook wat goedkopere woningen aanbieden, maar ja, nogmaals, daar wil je ook een mix op hebben. Dan moet je ook echt goed kijken naar de bestaande voorraad die je al hebt in je stad, omdat uiteindelijk - en dat was iemand, volgens mij Beter voor Dordt die dat vroeg - dat ook de doelstelling is om de sociaaleconomische positie van je stad te verbeteren, of aan te werken. En dat zit op een goede mix van je programmering, en dat zit in investeren in je bestaande woonvoorraad. Dus dat betekent ook in naar die corporatiewoningen met de EFG-labels, daarin investeren en daarmee de betaalbaarheid voor je bestaande inwoners verbeteren, en daarmee ook de sociaaleconomische positie van je stad verder te verbeteren.

De voorzitter: Mijnheer De Feijter.

De heer De Feijter: Dank u wel, voorzitter. Ja, de heer Uysal en ik zitten vanavond veel op één lijn, want mijn vraag ging ook over de koppeling van kwaliteit van woningen aan het aantal vierkante meters. En ik ben ook benieuwd of het onderzocht is wat de vraag is naar een minimumaantal vierkante meters, want ons bereiken namelijk hele andere signalen dat mensen best tevreden zijn met wat minder, als ze maar gewoon een woning kunnen vinden. Ja, dat eigenlijk.

De heer Burggraaf: Nee voorzitter, natuurlijk. Alleen, je moet zorgen ... Nu kom ik even terug bij die woningvoorraad dat het uit een gezonde balans bestaat. Dus het kan zijn in bepaalde levensfasen dat je met wat minder vierkante meters prima afkan, maar dat je later als de kinderen komen en je wil uitbreiden, dat je meer meters wil hebben. En dat is een deel eigenlijk, zo moet u het een beetje zien, die vierkante meters die u ook in de Bouwbrief ziet, die wordt dan als een norm gehanteerd om te laten zien hoe de kwaliteit zich ontwikkelt van de totale woonvoorraad. Ja, en die zich afleidt van hoeveel woningen heb je, en hoeveel gemiddelde vierkante meters. En dan kom je ook weer terug op wat ik daarvoor zei: een derde van de bestaande woonvoorraad is onder de twee ton. En waarom is dat? Omdat het ook veel kleine vierkante meter woningen zijn. Dus je moet echt goed kijken naar je totale woonvoorraad en de kwaliteit die je daarin wil toevoegen, en daar de goede balans mee hebt. En dan zit het gewoon niet in grote aantallen woningen van een kleine omvang, want daar hebben we er gewoon relatief al veel van.

De voorzitter: Mijnheer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja voorzitter, ik hoorde de wethouder zeggen dat voor woningcorporaties geldt dat korting op de grondprijs af en toe wordt toegepast. En ik vroeg mij af of ook bij collectieve opdrachtgeverschap of bij burgers die hun eigen corporatie beginnen een soortgelijke korting zou kunnen helpen om ook de doorstroming te bevorderen? Dus wellicht heeft hij daar nog gedachten bij. En ik vraag me of de wethouder nog iets gaat zeggen over dat wat wij hebben gevraagd over tijdelijke voorzieningen en flexbouw?

De heer Burggraaf: Jazeker voorzitter, ik was nog niet klaar met alle vragen beantwoorden. Voor de flexbouw, dat leest u ook in de Woonbrief, hebben we geconstateerd dat we gewoon vooruitlopen op de landelijke ambitie die is gesteld. Bouw wat meer ook in flexwoningen. Nou, dat is met de Leerpark 2F is daar ruimhartig in voorzien. Dus wij zijn niet voornemens om nog voorraad aan flexbouw toe te voegen. U noemde een aantal concepten als Knarrenhof, Tiny Houses, particulier opdrachtgeverschap. Ja, dat zijn zeker dingen die wel plaatsvinden. Ik weet bij de Amstelwijck-ontwikkeling zit ook wel particulier opdrachtgeverschap in. Nou, Knarrenhof, heeft u onlangs het college gevraagd om met die partijen in gesprek te gaan, dus dat gaan we doen. En tegelijkertijd willen we dat wel wat beperken in de capaciteit die we ervoor inzetten, want het zijn zaken die ook enorm arbeidsintensief zijn, en de realiteit ook is alle tijd die je daarin zit dat je die niet in de grotere projecten kan steken waar veel grotere aantallen woningen vandaan komen. Dus dat is wel de nuance die ik van het college mee wil geven dat we zeker aan ook andere woonconcepten meewerken, maar we daar ook heel kritisch en alert zijn op hoeveel capaciteit we daarop inzetten. Omdat als je dat te veel doet, is onze ervaring ook met particulier opdrachtgeverschap in het verleden, dan kost het zoveel tijd dat je echt op andere projecten gewoon de capaciteit niet hebt waar wel grotere aantal woningen gerealiseerd kunnen worden.

Verder Op Ons Eiland gehoord nog over de actief grondbeleid. Ja, ik zou zeggen wacht even de nieuwe grondbeleid af, want daar staat die aanpassing al in. In de vorige raadsperiode hebben we ook al in een RIB aan de raad laten weten dat we daar een aanpassing gingen doen op meer actief grondbeleid. En dat ziet u ook in de praktijk al gebeuren, want het Maasterras en de ontwikkeling daar, ja, daar zit een Wvg op. Er worden nu regelmatig ook woningen gekocht daar, grondposities ingenomen door de gemeente, dus dat actievere grondbeleid dat voeren we. Maar ook daar moet je heel kritisch zijn waar je het inzet, dus doe dat gewoon in de gebiedsontwikkeling want het zijn hele complex opgaven met ook grote risico's. Dus dat moet je ook echt alleen op de plekken doen waar je binnen je organisatie een sterk projectteam hebt staan, een goede capaciteit hebt zitten die van wanten weet in dat soort trajecten, en kies daar ook de focus, want als je dat te ruimhartig gaat doen dan kom je in de ongelukken terecht waarbij je later weer allerlei afboeken moet doen. Dus doe het vooral met focus en inzet, en dan doen we dat actief grondbeleid wel degelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Nu moet ik officieel nog vragen of iemand nog wat heeft. Tweede termijn of zo, leuk, nog anderhalf uur erachteraan. Nee, zullen we dat maar niet doen? Dan ga ik even aan u voorstellen. Tenminste, aan u vragen wat we met dit raadsvoorstel kunnen doen? Hameren? Grapje. Ik ga ervan uit dat ... Ja, maar bedoel dit is sowieso een onderwerp waarvan ik denk dat we als raad moeten willen om dat in de raad te bespreken. Dus in die zin is een motie altijd goed. Maar goed, ik ga er niet over. U bent de commissie, dus kunnen we, voordat we allemaal wat anders doen en aan het bier gaan, even gewoon nog focussen op wat we met dit raadsvoorstel doen? Ik neem aan dat dat als bespreekstuk naar de raad kan, sowieso omdat er een motie is aangekondigd. Het kan ook nog zijn dat die helemaal niet ingediend wordt uiteindelijk, dus wat dat betreft. En vijf minuten doen? Ja, het hoeft voor mij niet. Het mag van mij ook gewoon helemaal ... Maar even kijken. Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Ik wou eigenlijk het voorstel doen. Ik kan me voorstellen dat als partijen met een motie komen dat we het bespreken aan de hand van de motie. Tegelijkertijd, is het een raadsvoorstel met een hoge raadsinformatiebrief-gehalte en een procesvoorstel waar we vanavond uitgebreid over gesproken hebben, dus tenzij partijen met motie of een amendement komen, zou het wat mij betreft zelf als hamerstuk naar de raad kunnen.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Voorzitter, ik overweeg wel een motie te gaan opstellen over het percentage sociale woningbouw dat we nastreven.

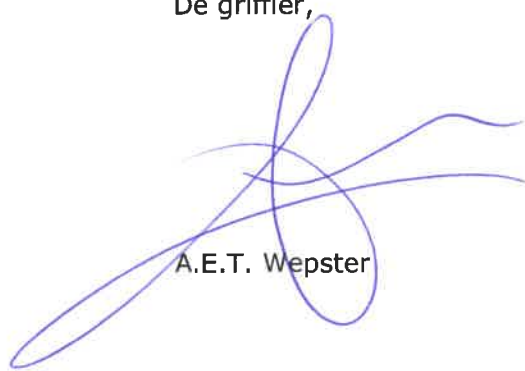
De voorzitter: Ja, er liggen er nog een heleboel, dus misschien kan u gewoon eentje uit het verleden gebruiken. Mijnheer Portier?

De heer Portier: Nou, misschien even eentje uit het verleden een beetje aanpassen, maar dan met nog wat extra zaken.

De voorzitter: Ja, zodra het over wonen gaat is de sociale woningbouw percentage altijd aan de orde. Oké, we spreken af dat we het bespreken aan de hand van de moties en twee minuten? Deal? Oké. Dan dank ik u hartelijk voor uw inbreng, en wel thuis. Aldus

vastgesteld in de raadsvergadering van 11 april 2023.

De griffier,

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

A.E.T. Wepster

De voorzitter,

A handwritten signature in blue ink, featuring a large, vertical loop on the left side and a shorter horizontal stroke at the bottom.

A.W. Kolff